

לקראת שוב מלכתא

dirshu@dirshu.co.il לקבלת הגליון למייל:

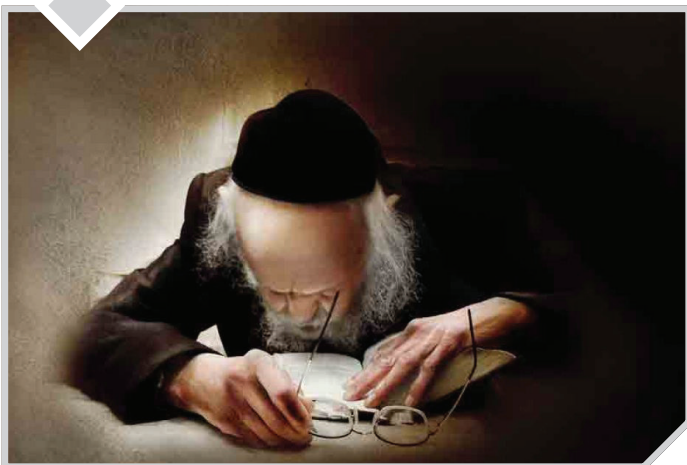
תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 177

פנינים לפרשת שלח

באחד הלילות בשעה אחת לפנות בוקר, בעצם שעות השינה הספורות של הרב, נשמעו דפיקות בלתי פוסקות על דלת החצר. קם מרן הגרי"ש אלישיב ממיטתו, התלבש בחופזה וירד. בפתח ניצב איש צעיר, שביקש לשאול שאלה דחופה, "כיצד יש לקרוא לתינוק?" הרב ענהו בנחת וברוגע. ביקש האיש לפרוש בפני הרב שאלה נוספת: "ואם לבסוף תיוולד בת, כיצד אקרא לה?"

ממידותיו הנאצלות של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

"רַב חֶסֶד" (במדבר י"ד, י"ח)

מעשה ביהודי תלמיד חכם, שעמל במשך זמן רב ללקט את פסקי רבינו בעניינים שונים, ולאחר שדלה מתורתו ביקש להשקותה לרבים ועמד להוציא לאור ספר רחב יריעה, שהתעתד להיקרא בשם: 'שו"ת הגרי"ש אלישיב'.

כשהדיעה על הספר העומד להתפרסם בקרוב הגיעה לאזני מרן, נגרמה לו מכך עגמות נפש רבה, שהלא מעולם לא אבה להדפיס את פסקיו, ומה גם שלאחר שהספר יצא לאור יסברו הכל, כי רבינו עצמו מעורב בהדפסת הספר ומאשר את כל הפסקים המובאים בשמו.

כשהדבר הגיע לידיעת רבינו, מלאכת הדפסת הספר כבר היתה בעיצומה, וכריכותיו המבהיקות, שעליהן הוטבע באותיות זהב 'שו"ת הגרי"ש אלישיב', כבר יצאו מתחת מכבש הדפוס. רבינו הוציא מכיסו הון רב וביקש מבני ביתו, שיפנו אל המחבר באופן מכובד, יקנו ממנו את הכריכות שהודפסו ויפצירו בו להדפיס כריכות חדשות, שעליהן יוטבע נוסח אחר שממנו ישתמע, כי הספר יוצא על דעת המחבר בלבד ולמרות אין כל חלק בהדפסתו.

בטרם מעשה, פנה אחד מבני הבית אל רבינו וטען, כי ניתן לסובב את העניינים באופן אחר ולהביא לכך שהספר לא יודפס כלל. ברם

רבינו, על אף שדעתו לא היתה נוחה כלל מהדפסת הספר, נענה ואמר: "חלילה לעשות כן, הרי אותו תלמיד חכם עמל רבות על הספר ועתה ברצונו לקצור את פרי עמלו".

רבינו הוסיף והתבטא בלשונו הטהור באידיש: "אין דער וועלט דארף מען ליידען און שוויגען... דאס איז אונזערע ארבעט אויף דער וועלט!" (בעולם הזה צריך לסבול ולשתוק... זו העבודה שלנו בעולם הזה!)

וקובע האם היא מותרת באכילה, כשהוא נוהג במידתו של דוד המלך שאמר לפני הקב"ה: "רבונו של עולם, לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם ואני ידי מלוכלכות בדם". באותם ימים אנשים לא היו תרים אחר שאלות, אלא פונים אליו בשאלות אמיתיות בהן הסתפקו, אולם אף ברבות השנים, כששמעו הלך וגדל, וכל יהודי, שראה את רבינו חולף לפניו, ראה לעצמו זכות וחובה כאחת לשאלו בדבר הלכה, נהג רבינו לענות בחביבות וסבלנות לכל שואליו, וזאת על אף שחס על זמנו היקר מזהב ומפז רב.

באחת ההזדמנויות התבטא רבינו בשחוק מר ואמר, כי ישנם הסבורים כי אם הם נמצאים במחיצתו ואינם שואלים דבר, הם עוברים על 'בל תשחית'.

באותן שנים מרן כמעט לא יכול היה לצעוד מספר פסיעות ברחוב, מבלי שמאן דהו ינסה לנצל את ההזדמנות שנקרתה לידי ויבקש לשאלו דבר מה. אנשים נהגו כן לעיתים קרובות מתוך מחשבה, שהעת בה הוא הולך בדרכו מהווה זמן פנוי, שאותו יכול הוא להקדיש בעבורם, אולם למעשה רבינו היה מקיים בעצמו "ובלכתך בדרך" והיה שקוע בתלמודו גם בעת הליכתו.

שאלות בריבית

במהלך השיעור היומי רבים היו חוזרים ומקשים בפניו שאלות שונות, בעוד רבינו מסכית לדבריהם בסבלנות עצומה, כשהמשפט השגור על לשונו הוא "איז נאך א מאל, איז נאך א מאל!" (עוד פעם, עוד פעם!).

בשנות זקנותו, כשהשמיעה כבדה עליו, היו ממשתתפי השיעור שישבו בסמוך אליו רואים כיצד אזניו ממש מאדימות מרוב מאמץ לקלוט את דברי המקשים. באחד הימים הזדמן לשיעורו של רבינו מומחה גדול לתורת הנפש מארה"ב, שהיה מקורב מאוד למרן הסטייפלער. הלה יצא מהשיעור משתומם ונפעם, כיצד יהודי המתקרב לגיל מאה שנים יושב במשך פרקי זמן ארוכים מול צעירים המקשים על דבריו ללא הרף, כשהוא משיב לשאלותיהם ברגיעה ובמנוחת הנפש.

ככלל, נזהר רבינו שלא לפגוע בכל אדם, אף אם נשאל שאלה, שמתוך מהלכה ניכר שלא קדמה לה מחשבה יתירה. כאשר פרק "איזהו נשך" נלמד בשיעור, שאל אחד המשתתפים האם יש דין ריבית כאשר אדם מלווה לחברו מטבעות רבים על מנת שישב לו את ההלוואה בשטר כסף אחד. רבינו שמע את השאלה והשיב שאין בזה משום איסור ריבית.

לאחר כמה רגעים קם אחד המשתתפים ושאל בשנית אותה שאלה בדיוק: "האם מותר לאדם להלוות לחברו מטבעות רבים בכדי שישב לו את ההלוואה בשטר אחד?" רבינו שב והשיב את שענה קודם לכן וביאר שאין בכך משום ריבית. תיכף לאחר שסיים לענות על השאלה בשנית, התעורר אחד המשתתפים ושאל את אותה שאלה בשלישית, כשהוא מציג את הדברים בטוב טעם ודעת ומתאר כיצד פעמים רבות הסוחרים אינם מוכנים להתעסק במטבעות בודדים

רבינו ניחן בסבלנות של ברזל, ואף על פי שלא פעם הטרידוהו בשאלות חסרות טעם, לא הקפיד על שואליו והשיב להם בשלוות נפש, כסבלנותו של הלל בדורו.

רעיית רבינו סיפרה: באחד הלילות בשעה אחת לפנות בוקר, בעצם שעות השינה הספורות של הרב, נשמעו דפיקות בלתי פוסקות על שעת החצר. לאחר שהמהלומות החוזרות והנשנות לא חדלו במשך כעשר דקות, קם הרב ממיטתו, התלבש בחופזה וירד לפתוח את שער החצר.

בפתח ניצב איש צעיר, שביקש לשאול שאלה דחופה. הרב הזמינו לבית פנימה, ואז התברר כי אכן שאלה חמורה עד מאוד עומדת בפיו: "כיצד יש לקרוא לתינוק?"

הרב שסבר כי הברית אמורה להתקיים למחרת עם שחר וכרוכה בדבר שאלה של 'שלום בית', ענהו בנחת וברוגע, כשהוא מלבן את השאלה לפרטיה.

לאחר שהדברים היו ברורים ונהירים, ביקש האיש לפרוש בפני הרב שאלה נוספת: "ואם לבסוף תיוולד בת, כיצד אקרא לה?"

ארך אפיים

באחד הימים נסע רבינו באוטובוס מירושלים לבני ברק, וריח עשן עלה באפו. התברר כי בסמוך ישב יהודי שעישן להנאתו. כפי הידוע, גופו של רבינו היה חלוש מטבעו. עוד בהיותו כבן חמישים שנה קבעו הרופאים, כי ליבו התשוש אינו מסוגל לפעום יותר משישים שנה. ברם רבינו חי בדרך נס למעלה מן הטבע, כשתורתו היא חייו והיא מקור כוחו וחיותו.

עשן הסיגריה המיתמר הפריע לרבינו וסיכן את בריאותו. מלוויו שידעו כי הדבר מזיק לגופו, ביקשו את רשותו לפנות למעשן כדי להסב את תשומת ליבו לדבר ולבקשו לכבות את הסיגריה. אך מרן לא הסכים בשום פנים ואופן. "כיצד יכול אני למנוע ממנו מלעשן, וכי בגלל שלי העשן מפריע, עליו לחדול ממנהגו?"

תיכף לאחר שרבינו ירד מהאוטובוס אפוף העשן, הוא נפל מתעלף ואיבד את הכרתו. ברם להעיר לאדם ולמנוע ממנו את הנאתו?! את זאת לא העלה על דעתו לעשות בשום פנים ואופן!

סבלנות

רבינו ניחן במידת סבלנות עצומה ומעולם לא נראה כעס על פניו, כפי שהעיד חתנו רבי עזריאל אויערבאך: "חינו בבית מורי חמי במשך עשרות בשנים ונוכחנו לראות, כי טבועה בו מידת הסבלנות במידה שאין לשערה ואין לתארה. קרוב לחמישים שנה לא ראינוהו מרים את קולו, וגם במצבים, שבהם נראה היה כי מוכרחים להרים את הקול, נותרה הנהגתו באותה סבלנות ושלוה!"

על אף שגדולי עולם שיחרו לפתחו, מנהגו היה לענות לכל שואליו, למגדול ועד קטון, באותה חביבות ומנוחת הדעת. ב'תקופת הצנע', כשהעניות היתה מצויה, היו באים לשאול את פיו שאלות אף על טיפת דם שנמצאה בביצה. רבינו היה בוחן את הביצה בדקדוק רב

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א סיפר, על אברך תלמיד חכם שרצה בכל מאודו לשמור על סדרי הכולל. עמד מיודענו והתפלל לה' שיסייע בידו להתעורר כל יום בשעה 3:45 אחה"צ, הגר"ח סיפר שמידי יום ביומו היה מגיע בשעה 3:45 זבוב גדול וטורדני, ו...מעיר אותו משנתו העמוקה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על כוחה של תפילה והודאה להקב"ה

יְעֲשֶׂה לָהֶם צִיצִית (במדבר ט"ו, ל"ח)

שמעתי על מנתח עיניים אחד שחזר אל שורשיו בשל מעשה שארע לו עם אחד ממנותחיו. החולה ההוא, שהיה יהודי ירא שמים, לא ראה מאומה מזה זמן רב, ולפני הניתוח שאלו הרופא: "מה הדבר הראשון שתרצה לראות מיד לאחר הניתוח, לכשיסירו מעל עיניך את התחבושות."

והחולה השיב: "את הציצית שלי... כי כך כתוב בתורה 'וראיתם אותם - וזכרתם את כל מצוות ה' - ועשיתם אותם'. החולה גם הסביר את עצמו ואמר שכיון שהקב"ה יעשה לו טובה גדולה בהחזירו את מאור עיניו, הוא לא רוצה להישאר כפוי טובה, ולכן יתחזק בקיום המצוות על ידי ראיית הציצית!

הרופא כל כך התפעל מאהבת המצוות של החולה, עד שהחליט להתקרב גם הוא אל הקב"ה ולקיים מצוותיו באהבה.

ועכשיו נתבונן רגע: האם משום שהקב"ה עשה אתנו חסד עוד יותר גדול, והוא אינו מביא אותנו לידי ניתוח בעיניים, האם אין אנו מחויבים לו הכרת הטוב על כל החסדים שהוא עושה עמנו? וכי צריכים אנו להגיע למצב של החולה, כדי להכיר בחסדיו המופלגים של הבורא?

מעמד של קידוש השם מופלא היה באחד הכינוסים המדעיים העולמיים שנערכו באירופה. אחד המרצים הבכירים דיבר על התופעה הרפואית המוכחת בשטח, ולפיה אחוזי ההתעלפות של אנשים בשעה שהם מתעוררים בבוקר וקמים ממיטתם - הרבה יותר גבוהים מאשר ב"תר שעות היממה.

הפרופסור הסביר את התופעה מן הצד המקצועי, ונימק את ההתעלפות בכך שכאשר אדם מתעורר וקם מהמיטה, מחזור הדם בגופו עדיין לא פועל במלוא התפוקה הנדרשת לאדם כשהוא במצב ערני.

הדבר נכון גם כאשר למערכות אחרות בגוף, ה'מתעוררות' רק לאחר זמן-מה, וזו הסיבה שהאדם נוטה אז להתעלף, יותר מבשעות היממה האחרות. מסקנתו של המרצה היתה שאין לקום מהמיטה מיד ברגע שמתעוררים, אלא יש להמתין שתיים עשרה שניות בין

ההתעוררות לקימה.

מיד לאחר שסיים המרצה את דבריו, קם אחד הרופאים היהודים שנכח בכינוס, וביקש את רשות הדיבור.

הרופא ייחד את תחילת דבריו לחכמה הגנוזה בתורת ישראל, וקבע שכל הממצאים הנחשפים על ידי הקהילה הרפואית, כבר נכתבו ברמז כלשהו בתורתנו הקדושה, והוכיח זאת על ידי כמה דוגמאות. "את הדוגמא המוחשית ביותר לכך יכולני להביא לכם באשר לנושא שהעלה זה עתה על ידי קודמי", אמר הרופא היהודי, תוך שהוא מציין שאין יהודי אחד בכל רחבי תבל שאינו יודע שהדבר הראשון שעליו לעשות, מיד בהתעוררו משנתו, הוא לומר 'מודה אני לפניך מלך חי וקים, שהחזרתי בי נשמת' בחמלה, רבה אמונתך'. נוסח הנאמר מתוך עומק הלב ובהרגשה של הודיה לה'.

את ה'מודה אני' אומר היהודי מיד בעת שהוא מתעורר, עוד בטרם קם ממיטתו, והנה, אם תספרו את המילים בקטע זה, תמצאו שיש שם בדיוק שתיים עשרה מילים, וכיון שהוצאתה של כל מילה מהפה, אורכת שניה, הרי לכם שחכמי ישראל הקדימו תרופה למכה, על ידי אמירת ה'מודה אני', הנאמר כאשר האדם שוכב במיטתו, ומשהה בכך את הקימה שלו בשתיים עשרה שניות."

אי אפשר לתאר את מידת ההתפעלות שהיתה באולם הכינוסים באותה שעה, כאשר הכל נוכחו לדעת ביופיה של תורת ישראל, וגם לבבם הערל נכנע להשי"ת.

יש לציין שכמובן, ה'מודה אני' לא נתקן רק בגלל הסיבה ההיא, אבל

המשך בעמוד 25

על שיחה אחת מיוחדת במינה שהיתה לו עם מהר"ם שפירא מלובלין, סיפר רבינו בעל 'שבט הלוי' במספר הזדמנויות: היה זה במוצאי אחת מן התעניות, ומהר"ם יצא לשוח בשדה בלוית רבינו, במהלך טיולם עצר לפתע מהר"ם מהילוכו, פנה לרבינו ואמר: "יודע הנך כי לא זכיתי לבנים. אבל הקב"ה ברחמיו זיכני לשני בנים אחרים: האחד הוא 'הדף היומי', והשני הוא 'ישיבת חכמי לובלין'"

מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר, בעל ה'שבט הלוי' על רבו הגדול הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל

"עקב היתה רוח אחרת עמו" (במדבר י"ד, כ"ד)

בו. וכל מעשה, כל עובדה, גם פכים קטנים שלו, היו בעינינו כתורה שלמה בפני עצמה..."

בהזדמנות אחרת תיאר רבינו את חיבתם העמוקה של התלמידים: "גם אנו תלמידי הישיבה רחשנו לו כבוד בל יתואר, וכאשר ארע ומי מאתנו זכה לשרת את מורנו ורבנו או לשוחח עמו ביחידות, היה זה יום חג עבורו".

אולם מבין כל התלמידים בלט באופן ניכר יחסו של ראש הישיבה לתלמידו האהוב הוא רבינו זצ"ל. הוא עמד ביותר על סגולותיו המיוחדות ואף מינהו תחתיו לענות על השאלות הלכתיות כאשר נעדר מן הישיבה, וכפי שהעיד נאמנה החסיד המופלא רבי בן-ציון אפטער זצ"ל שהיה ממקורבי מהר"ם שפירא. כי בעת שמהר"ם היה נוסע למסעותיו עבור הישיבה, מורה היה לתלמידיו להפנות את השאלות שיתעוררו אצלם לבחור ר' שמואל וואזנער.

ימי הודו ותפארתו של רבינו בישיבת חכמי לובלין הוקרנו רבות מרבותיו, ובראשם מורו ורבו הגדול הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל. לדמותו הנעלית והנדירה היתה השפעה עצומה על עיצוב אישיותו של רבינו, ועל דרכו לימים במשא ההנהגה. גיליונות שלמים ניתן למלא על האהבה העצומה שרחש רבינו לרבו זה, אשר גם הוא כנגדו השיב לו במטבע של אהבה, וחיבבו ביותר בהראותו כלפיו אותות של חיבה מופלגים החל מיזמו הראשון בישיבה.

בשיחות קדשו ובשיחותיו עם יחידים, היה רבינו מתרפק לא אחת על דמותו ומתארו בכל דברי שבח ותהילה שהיו שגורים על לשונו. וכה דיבר בקדשו בהעלותו את זכרו: "עדיין הנני רואה בעל השמועה כאילו עומד לנגדי. הרב מלובלין מורינו ורבינו רבי יהודה מאיר בן רבי יעקב שמשון שפירא זצ"ל. בן אחר בן להרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע וצדיקי שפיטיווקא, הוא דוגמת ומהות האדם השלם ומעטים היו כמוהו. דמות חסידית נפלאה. כישרונות גאוניים, פקחות עצומה בכל מכמני החיים, תלמיד חכם עצום ובקי נפלא בש"ס בבלי וירושלמי ובכל חלקי התורה, מרביץ תורה ודרשן עצום בחדש עליון..." בהזדמנות אחרת הגדירו רבינו כ"איש האשכולות, אשר כל שיאמרו למעלתו הכל בגדר אמת..."

על החיבה העמוקה שרחש ראש הישיבה לתלמידיו, העיד רבינו בעת שתיאר פעם את זיכרונותיו מתקופת לימודיו ביח"ל: "אהבתו של רבינו מהר"ם שפירא זצ"ל לתלמידיו היתה אהבה בלי מצרים ממש. אחד מאותות החיבה וההתקשרות עמהם, יש לראות במנהגו לסעוד איתם בצוותא כל יום שני וחמישי את ארוחת הצהרים באולם האוכל של יח"ל. בתוך הסעודה היה לומד עמהם מתוך ספר שערי תשובה לרבינו יונה. כיצא בזה נהג ביום שבת קודש, לאכול את כל שלוש סעודות היום ביחד עם התלמידים. אין פלא אפוא כי השבנו לו אהבה תחת אהבה, והיו חביבים בעינינו כל תנועה ודיבור שלו, כל שיחת חולין, ואין מן הצורך לומר כל מנהג טוב שהתנהג

הפקת את התועלת הרצויה מלימוד זה. רק חזרה על הדף מותרת
אותו בידי הלומד..."

בהקשר לכך היה רבינו מציין, כי בקרב התלמידים ביח"ל לא היה נהוג
ללמוד את הדף היומי. "בחורי הישיבה עסקו בלימוד התורה בהגיון
המוח והלב ובעמקות. גם מי שמצאו נפשם בלימוד הבקיאות, למדו
הרבה יותר מדף אחד ליום... בסמוך אלי ישבו תלמידים שסיימו את
רוב הש"ס במהלך לימודם ביח"ל", אמר פעם רבינו בשיח קודשו.

ואכן, חגיגות סיום הש"ס, היו מחזה שכיח ביח"ל. על חגיגה אחת
שכזו סיפר רבינו, כי זוכר הוא כיצד באחת השנים, בהתקרב ז' אדר,
הוא יום הולדתו של ראש הישיבה, שאלו הבחורים את מהר"ם איזו
מתנה יחפון לקבל מהם לציון המאורע. הרהר מהר"ם רגעים אחדים
ואמר: 'את כל הש"ס אני רוצה'. לתמיהת הבחורים הסביר בחיוך, כי
כוונתו היא שכל הבחורים יחלקו ביניהם את דפי הש"ס, וישננו את
התחייבותם במשך אותו יום עד לשקיעת החמה.

"באותו יום, היה מספר רבינו במתק, רעדו אמות הסיפים בהיכל
הישיבה. הכל ישבו על מקומותיהם וגרסו בהתמדה את הדפים
שקיבלו על עצמם, מתוך מאמץ עילאי להגיש לרבים הנערץ את
המתנה לה ייחל. גם מהר"ם עצמו ישב בהיכל הישיבה, ועיניו נצצו
מהתרגשות בראותו את ההתמדה המופלאה ששטפה את ההיכל
הגדוש. מששקעה החמה והכל כילו את מכסת לימודם, לא היה
קץ לשמחה הגדולה שפרצה בליבות כולם ועלתה על גדותיה". על
עצמו סיפר רבינו, כי נטל ללמוד את מסכת סוטה מהחל ועד כלה.
רבינו הוסיף וסיפר, כי הבחור יוסף בויס הי"ד, אחד העילויים
המופלגים בישיבה שנודע כתלמיד חכם ושקדן עצום, קיבל על
עצמו לגרוס את כל מסכת בבא בתרא מהחל ועד כלה, מאה שבעים
וששה דפים. כל אותו יום ישב יוס'ל על מקומו ולא הסיר את עיניו מן
הגמרא. לפנות ערב, הבחינו הבחורים כי הוא נעדר ממקומו. חבריו
שהלכו לחפשו מצאוהו כעבור דקות אחדות כשהוא עומד בחדרו,
הגמרא בידו והוא לומד בריכוז עצום. "הניחו לי עתה - ביקש מחבריו
- נותרו לי עשרה דפים עד לסוף המסכת, ואני מבקש לסייםם בטרם
תשקע החמה..."

(מתוך הספר: אבי ההוראה)

על שיחה אחת מיוחדת במינה שהיתה לו עמו, סיפר רבינו במספר
הזדמנויות. היה זה במוצאי אחת מן התעניות, ומהר"ם יצא לשוח
בשדה בלוית רבינו, בגינה המלבלבת שמאחורי הישיבה. במהלך
טיולם עצר לפתע מהר"ם מהילוכו, ובעוד עיניו סוקרות בהתפעלות
גוברת את בניין הישיבה הגדול שאורותיו הזוהרים מתוכו מאירים
את שבילי הגן וקול התורה האדיר הגועש בהיכלו בוקע מחלונותיו
כמנגינה ערבה, פנה לרבינו ואמר: "ידוע הנך כי לא זכיתי לבנים.
אבל הקב"ה ברחמי זיכני לשני בנים אחרים בהם קיימתי מצוות
'פרו ורבו'. האחד הוא 'הדף היומי', והשני הוא 'ישיבת חכמי לובלין'.
ואז הוסיף בפרץ עז של כיסופים, "הלוואי והייתי יכול להרים את
הבניין הגדול ולהעתיקו בשלמותו לארצנו הקדושה".

את שיחה זו פירש רבינו כצוואה סמויה, והיא אשר עמדה לנגד
עיניו בבואו להקים מחדש את ישיבת חכמי לובלין בשכונת 'זכרון
מאיר' בבני ברק. באחד המכתבים שערך רבינו לטובת הישיבה, כתב
עובדה זאת בלשונו הזהב: "עוד מפעמים בליבי ומצלצלים באזניי
דברי מורי ומאורי, מרן ר' מאיר שפירא זצ"ל. הוא אמר בפה מלא:
'מי יתן ואוכל להעביר אבני בנין ישיבת חכמי לובלין מלובלין לארץ
ישראל, ולהקימה על אדמת קודש'. דבר זה נותן לי כוח ועידוד
להיות עומד בראש הנהלתה הרוחנית של יח"ל החדשה באר"י, ומי
יתן שאחינו בני דבארץ ישראל יבינו לרוח זה, ונדבת ליבם תקים
תפארת יח"ל בארץ ישראל".

פעם, בעת ששהה רבינו בהרי הגליל למנוחה ומרגוע, השקיף לעבר
הר גדול ויפהפה בעל מורדות מוריקים ונוף משובב שהיה רחוק
משאון קריה, ואמר כי בהכירו את רבו ואת תכונות נפשו ואת דאגתו
המיוחדת לתלמידיו, בחפשו להעניק להם מכל הטוב שבעולם
וליצור עבורם את התנאים הנוחים ביותר כדי שיוכלו ללמוד ברגיעה
וביישוב הדעת, הרי שהר אפוף שלווה זה היה עבורו מקום ראוי
ביותר לשכן בו את ישיבתו הקדושה.

רבינו גם זכה לשמוע ממנו אודות לימוד 'הדף היומי' בשיחה אישית.
היה זה כאשר סיפר למהר"ם שפירא שלמד את מסכם שקלים
במסגרת לימוד הדף היומי מחוץ לסדרי הישיבה. נענה רבו ואמר
לו: "אם למדת את הדף היומי מבלי לחזור עליו לאחר מכן, הרי שלא

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

היהודי שליווה אותי במנהטן הראה לי רחוב שקוראים לו 47, והסביר לי שזה רחוב של יהלומים ויהלומים... והוסיף והסביר לי: אם תראה כאן בן אדם שמסתובב מתוח, אתה אומר לו 'גוד מורנינג' - בוקר טוב, והוא עונה לך בלי סבלנות... ואתה רואה שהוא עולה ויורד במעלית שבעים קומות, ושוב עולה ושוב יורד, מעשן סיגריות בלי הפסקה, כל כולו מתח - תדע לך שהוא מיליארדר...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על עניים ועשירים ומהי המילה החדשה שהיצה"ר המציא

"וַיִּצְיֵאוּ דִּבְתֵּי הָאָרֶץ" (במדבר י"ג, ל"ב)

"רבותי" פתח רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל את דבריו, הייתי צריך להיות במנהטן. היהודי שליווה אותי הראה לי רחוב שקוראים לו ארבעים ושבע, והסביר לי שזה רחוב של יהלומים ויהלומים... יהלומים ויהלומים... גרים בו יהלומים 'כבדים' ביותר...

בן לווייתי הוסיף והסביר לי: אם תראה כאן בן אדם שמסתובב מתוח, לא רגוע, אתה אומר לו 'גוד מורנינג' - בוקר טוב, והוא עונה לך בחצי פה, בלי סבלנות... ואתה רואה שהוא עולה ויורד במעלית שבעים קומות, ושוב עולה ושוב יורד, מעשן סיגריות בלי הפסקה, כל כולו מתח - תדע לך שהוא מיליארדר... הוא פשוט באמצע העסקים... הוא מוכר וקונה... הוא יודע היטב שאם יטעה בטעות אחת קטנה, הוא יכול להפסיד חצי מיליון דולר... מאידך גיסא על עסק מוצלח הוא יכול להרוויח ברגע אחד מיליון דולר... הוא צריך להיות בכל רגע נתון עם העיניים על מדדי הבורסה... המניות עולות ויורדות... אין לו סבלנות לשום דבר... הוא באמצע ה'געשעפטן'... אין לו טיפה של סבלנות וכוח ל'גוד מורנינג' שלך...

ומאידך גיסא, מוסיף בן לווייתי ואומר, אם תראה כאן בן אדם שמסתובב כשהוא שמח, אם תגיד לו 'גוד מורנינג' הוא יענה לך עם חיוך: 'גוד מורנינג, האו אר יו?' 'בוקר טוב, מה שלומך?' תדע לך שאדם זה הוא עני ואביון... אין לו כל שייכות עם יהלומים... ואם תשאל למה, אפוא, הוא מסתובב כאן? התשובה היא שהוא מוכר סנדוויצ'ים... זה העסק שלו... הוא רגוע... הוא יודע שהסנדוויצ'ים שלו לא יעלו ולא ירדו... כל הנושא הוא עוד עשרים וחמישה סנט או פחות עשרים וחמישה סנט..."

מורי ורבותי!

כל מצוה שאנו מקיימים כאן, בעולם הזה, היא יהלום! אנחנו "אוספים יהלומים"... מאידך גיסא, כל עברה היא הפסד נוראי! הפסד של "נצח"... כתוב בספר "חובות הלבבות" שכאשר אדם מדבר לשון הרע על חברו, כל העבירות של אותו אדם שעליו הוא דיבר, 'עוברות' אל המספר, וכל המצוות שקיים המספר 'עוברות' לאדם שעליו דיבר! אנו מדברים, אפוא, על "עסקים של מיליארדים"... במחלוקת אחת, בלשון הרע אחד,

אפשר להפסיד מיליארדים....

אינני אומר שצריכים להיות "מתוחים" כמו אותו יהלומן ממנהטן - אבל לכל הפחות אי אפשר "להישאר רגועים", בלי התבוננות! אי אפשר להישאר אדישים לנוכח העובדה שכל שיחה תמימה עם חבר עלולה להיות הרת גורל! נצח נצחים תלוי בה! דיבור אחד לא טוב - ורחמנא ליצלן...

כאמור, לא צריך להיות "מתוח", אבל צריך "לחיות עם התבוננות"! ביותר ממיליארדים עסקינן! בנצח נצחים עסקינן! רבותי! אתם חושבים שגמרנו? כמעט ולא התחלנו...

עצה מהחפץ חיים

אני רוצה לספר לכם מעשה, ואולי ניקח ממנו עצה גם לענין שלנו, חטאי הדיבור:

הסיפור ארע לפני כמאה שנה. יהודי הגיע ל"חפץ חיים" וביקש ברכה: אני צריך לנסוע לאמריקה, אמר. ובאותה תקופה היתה אמריקה מדבר שממה, מבחינה יהודית. היה זה נסיון קשה ביותר לשמור שבת! למי שלא רצה לעבוד בשבת היה קשה מאד למצוא פרנסה. הקבלה לעבודה הותנתה בעבודה בשבת! "אני מבקש שהרבה יתן לי ברכה שלא אכשל בחילול שבת", ביקש האיש מ"החפץ חיים".

נענה ה"חפץ חיים" ואמר לו: "אתן לך עצה! בכל מקום אליו תגיע, תדבר על חומרת איסור חילול שבת! בכל מקום תזכיר את הפסוק 'כל העושה מלאכה ביום השבת מות יומת'... תחזור ותזכיר את דברי חז"ל: 'כל המחלל את השבת - כאילו כופר בכל התורה כולה'... 'כל המחלל את השבת בפרהסיא הרי הוא כעכו"ם'... כך שאם יגיע, חלילה, זמן בו לא תוכל לעמוד בנסיון, ותסכים לעבוד בשבת - יסרבו ה"בוסים" לקבל אותך לעבודה, הם יאמרו: 'זה טרללה זה! פשוט לא נורמלי! כל היום הוא צועק שמי שמחלל שבת חייב סקילה, והוא נחשב לכופר הגדול ביותר, והנה הוא בעצמו מסכים לעבוד בשבת... אי אפשר לקבל אותו לעבודה! הוא אדם מפוקפק, מעורער בנפשו'..."

ואולי נשאב מכאן גם עצה בנוגע לחטאי הלשון:

לא די ללמוד בספרים על חומרת חטא המחלוקת! לא די לקרוא במדרשי חז"ל (תנחומא פרשת קרח ג) העצה היא לדבר על זה שוב ושוב. בכל מקום שמגיעים לדבר על חומרת איסורי הלשון. לדבר על כך שאדם יכול לאבד את כל המצוות שעשה במשך כל שנות חייו בעטיו של לשון הרע אחד! בכל מקום אפשרי להדגיש בקול רם כי חובות הלבבות כותב כי אדם שדיבר לשון הרע על חברו - כל העבירות של אותו אדם "עוברות" אליו! כאילו לא די לו ב"חבילות" שיש לו בעצמו... כשמדברים על זה שוב ושוב, זה יכול לעזור לאדם להתגבר על יצרו "בשעת נסיון". האדם יאמר לעצמו: זה הרי ממש "לא לענין" שאדבר לשון הרע אחרי שבכל עת אני זועק על חומרתו! זה ממש לא לענין שאתערב בריב, בה בשעה שאני בעצמי זועק ומתריע על חומרת חטא המחלוקת...

עצה מרבי אייזיק שר

למדתי בישיבת סלבודקא. ראש הישיבה הקודם היה רבי אייזיק שר זצ"ל, שהיה "מחנך" דגול ביותר. פעם ניגש אליו בחור ואמר לו: "רבי! אינני מסוגל 'לעמוד' בחטא הזה של לשון הרע! יש לי מין תאוה הבערת כאש בעצמותי, לדבר לשון הרע, ואינני מסוגל להתגבר עליה! אני פשוט לא מצליח לעמוד בניסיון! ואני מבקש עצה כיצד אוכל להצליח להתגבר על יצרי הרע ולא לדבר לשון הרע?" אמר לו רבי אייזיק: "ברצוני לשאול אותך שאלה; אביך הגיע אלי לפני כמה ימים מחיפה. הוא עשה עלי רועם של אדם יקר במיוחד. האם גם עליו יש לך תאוה בלתי נשלטת לדבר לשון הרע?"

"לא! חס וחלילה!" השיב בחור. "על אבא שלי אין לי כל רצון לדבר לשון הרע."

"רבי! אינני מבין מה כבודו רוצה ממני. כן חסרונות, לא חסרונות, על אבא שלי אין לי כל תאוה לדבר לשון הרע. הנה לא מזמן שמעתי מישהו שדיבר עליו איזשהו לשון הרע, ולילה שלם לא יכולתי להירדם מרוב צער ועוגמת נפש... וכבר הרב עוד שואל אותי מדוע אין אני מדבר עליו..."

"יפה מאוד! אבל תואיל לחשוב ולומר לי מה הסיבה לכך?" - "כי אני אוהב אותו", השיב בחור.

נענה רבי אייזיק ואמר לו: "מצוין אמרת! זוהי העצה שאותן לך גם בנוגע לאחרים. ספרת לי שיש לך תאוה בלתי נשלטת לדבר לשון הרע על אחרים, שאינך מסוגל לעמוד בנסיון - זאת אציע לך: תאהב את חברך! תאהב כל יהודי כפשוטו! תעקור מקרבך כל קפידא, כל רגש של שנאה ושל מחלוקת, ותאהב את כל אחד, או אז לא יהיה לך יצר הרע לדבר עליו לשון הרע באותה מידה שאין לך יצר הרע לדבר לשון הרע על אביך!"

רבותי! כבר הספקנו לשכוח שיש מצוות עשה מדאורייתא - "ואהבת לרעך כמוך"! לאהוב כל יהודי, בנו של אברהם יצחק ויעקב, כמו שאתה אוהב את עצמך!

ומה עושה היצר הרע? -הוא המציא מילה חדשה: "חלילה מלומר שאני לא אוהב אותו... בסך הכל אני לא מסמפט אותו"... שמעתם רבותי? מלה חדשה "אני לא מסמפט"... מה זה "לא מסמפט"? זה פשוט מילה חדשה למילה: "יש לי אבק של שנאה אליו ולאישיות שלו"... ומה בענין הלאו דאורייתא: "לא תשנא את אחיך בלבבך"? שכחנו ממנו? תאהב! תאהב! תסמפט! תעקור כל רגש של שנאה - כך תוכל להנצל מלדבר לשון הרע!

הגמרא (יבמות סג ע"א) דורשת את הפסוק (ישעיהו נח, ט) "אז תקרא וה' יענה תשווע ויאמר הנני" על מי ש"אוהב את שכניו ומקרב את קרוביו".

מורי ורבותי! כמה בקשות, כמה בקשות יש לנו מהקדוש ברוך הוא? כל אחד עם הפעקעלע שלו... צרות הכלל וצרות הפרט... נורא נוראות! מי לא חפץ שיתקיים בו מקרא שכתוב: "אז תקרא וה' יענה"? כל אחד משתוקק ל"תשווע ויאמר הנני"... לשם כך יש לאהוב את שכניו ולקרב את קרוביו!

מי אלו "שכניו" אותם שומה עליו לאהוב?

"שכניו" הם גם אלו שגרים מעליו, שכשהם תולים את הכביסה שלהם על החבל היא מרטיבה את הכביסה שלו שכבר הספיקה להתייבש... שכניו הם גם אלו שהילדים שלהם עושים רעש בשבת קודש בחדר מדרגות, ומפריעים לו לנוח... שכניו הם גם אלו ששכחו להזמין אותו לחתונה של הבן שלהם...

את כולם עליו לאהוב!

מי אלו "קרוביו" אותם שומה עליו לקרב?

"קרוביו" הם גם אלו שהיו לו איתם כל מיני ענייני משפחולוגיה... קרוביו הם גם אלו שהיה לו איתם דין ודברים בנוגע לכל מיני דיני ממונות... את כולם עליו לקרב!

כן חוג שלי, לא חוג שלי... כן אנ"ש, לא אנ"ש...

את כולם יש לאהוב. כולם אחים, בני אברהם יצחק ויעקב. כולנו "בנים אתם לה' אלוהיכם!"

ככל שנרבה באהבה כן תמעט התאוה לדבר לשון הרע על אחרים! ככל שנרבה בקירוב כן תמעט המחלוקת "המכלה כל חלקה טובה" והורסת גופים ונפשות.

(מתוך אדרבה תן בלבנו)

אמרתי למרן הגר"ע יוסף זצ"ל שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים, ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך ושהם ישארו עמי ארצות גמורים?"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על כוחו של כל אחד ועל זיכוי הרבים

"שִׁלַּח לְךָ אֲנָשִׁים" (במדבר י"ג, ב')

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עיתים לתורה. בניהם - תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קודש ברח"ה!

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן, זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמוכן, אנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות וסבלנות, כפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל, שבחינת "איזהו עשיר השמח בחלקו", שייכת גם בתורה הקדושה!

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (ישעיה מ, כו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם, ולהשקיע בדבר האמיתי, שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעות עיתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחייב בזה, "מבשרך לא תתעלם" (ישעיה נח, ז), "לא תוכל להתעלם" (דברים כב, ג).

לא כולם מתאימים לכך. במדבר היה זה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה

לפני קרוב לחמישים שנה הציע לי אחד משומעי לקחו של מרן גאון עוזנו והדר תפארתנו רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים. בכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלך וחזר] כדי למסור דרשה של חצי שעה.

בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב ועסק בתורה, ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?

יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".

"רבינו, תורה מה תהא עליה?" עניתי לו.

"והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל.

"הלא אין אפילו מי שייגיד להם הלכה אחת!..."

אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים, ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האישית שלך ושהם ישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?" [הלמוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי" (משלי ט, ה)].

ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה כפל כפליים".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מנין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, היו ארבעים איש מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל]. מחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קדש.

(אבות א, יב). אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים, התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים והם מצליחים לקרב ולחזק את העם. לכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

מעלת זיכוי הרבים בתורה

האדם צריך למסור את עצמו למען ה' ותורתו. אם יש ציבור צמא לתורה, ובאפשרותך ליזכות אותו בדרשה, בשיעור, בדבר תורה - אסור לך לעמוד מנגד ולפסול את עצמך בכל מיני תירוצים: "אני לא בנוי לזה, אין לי כוחות, אין לי זמן, יש לי את סדרי הלימוד שלי, יש לי צרכים משפחתיים..."

הכל תירוצים! אם אתה צריך לעשות - אתה יכול לעשות! ואם תעשה - הקב"ה יהיה בעזרך, ותראה הרבה סיעתא דשמיא בכל התחומים.

יש לך את סדרי הלימוד שלך? אין לך מה לחשוש. כבר אמרו חז"ל (אבות ד, ה): "הלומד על מנת ללמוד - מספיקין בידו ללמוד וללמד". מי שמקדיש מזמנו ומתורתו לאחרים - לא רק שתורתו לא תפגע מכך, אדרבה, תורתו תתגדל, תתרומם ותתעלה.

אין לנו משג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. מי ששם שמיים מתקלס על ידו, אין ערך לשכרו מן השמים.

אומר המדרש (מדרש משלי י'): "בא לפניו מי שיש בידו חמשה חמשי תורה, אומר לו הקב"ה: בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית?" - יכולת להקהיל קהילות וללמד ברבים את תורת ה', יכולת ליזכות אותם בדבר תורה - למה לא עשית זאת!?

ממשיך המדרש: "שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל".

עזבת את הבית, הנחת בצד את כל העיסוקים שלך ונסעת למסור שיעור - דע לך שבזכותך הקב"ה מוחל ומכפר על עוונותיהם של ישראל! אין לך השגה באיזה מקום מרומם אתה נמצא!

יש תוהים: מה כל כך חשוב בשיעור, הרי כל אחד יכול ללמוד בעצמו! נכון, אבל אין תחליף ללימוד תורה ברבים. כשיש דרשה או שיעור, באים ציבור ושומעים את דבר ה'. "ברב עם הדרת מלך" - הקב"ה מתהדר ומתקלס, הקב"ה אומר: בני אהובי מניחים את כל עיסוקיהם וטורחים ובאים לבית המדרש לשמוע את דבר ה'. איזה קידוש ה'!

לא תמיד זה קל. יש קשיים, יש התמודדויות. לפעמים הדבר כרוך בטרחה ובחוסר נוחות. נתאר לעצמנו: אדם יושב בחיק משפחתו בשבת, משוחח בדברי תורה עם ילדיו. איזו שעה של קורת רוח, מעין עולם הבא! ואז, בבת אחת, עליו לקטוע הכל ולצאת מהבית לשיעור הקבוע שלו. קשה לו לעזוב, הוא מרגיש שעדיין לא מיצה את ה'עונג שבת' שלו עם הילדים. אבל אין ברירה - הציבור מחכה. אין ספק, זו הקרבה גדולה, מסירות נפש. ומי שמסור נפשו לזיכוי

הרבים, הקב"ה ישלם לו כגמולו בשפע רב.

מזכה הרבים זוכה לסיעתא דשמיא

פעם הוריתי לאברך מהישיבה שילך לבית כנסת פלוני בשבת, וידרוש שם בפני הצבור.

האברך ניסה להתחמק, אמר לי: "כבוד הרב, אין שם ציבור, למי אדרוש?".

אמרתי לו: "איך יהיו אנשים אם אין דרשה?... תתחיל לדרוש, וכך יהיו אנשים".

לאחר ששב משם, שאלתי אותו: "נו, איך היה שם? כמה היו?"

אמר: "היו שניים..."

אמרתי לו: "מצוין. איזו זכות גדולה יש לך! הנה, כבר יש לכם זימון... תמשיך, אל תרפה, וה' יהיה בעזרך! בעזרת ה', מהשניים יהיו שלושה, מהשלושה יהיו ששה, כן ירבה וכן יפרוץ..."

לאחר כמה שבועות הוא בא אלי, ומספר לי שיש לו בשיעור למעלה מעשרים וחמשה אנשים!

וזה לא נגמר בזה. כדי לרתק את הציבור צריך לעשות להם 'עונג שבת', להגיש כיבוד, עוגות, שתיה... זה פותח את הלב. "גדולה לגימה, שמקרב את הרחוקים" (סנהדרין קג ע"ב).

האברך אינו משופע בממון, מאין יהיה לו תקציב לכיבוד? אמרתי לו: "זה דבר חשוב, תיקח מהמעשר, ה' לא יעזוב אותך, תראה שפע".

האברך הלך למכולת וקנה לכבוד לשבת. פגש אותו אדם אחד שהסתקרן לשם מה הוא קונה את הכיבוד. הוא סיפר לו שהוא מוסר שיעור קבוע בבית כנסת פלוני בשבת, והוא קונה את הכיבוד עבור משתתפי השיעור.

אותו אדם התלהב מהענין, הוא פנה לבעל המכולת ואמר לו: "כל הקניה שלו עבור בית הכנסת - עלי!".

פעם דרשתי במקום כלשהו. נגש אלי אדם ואמר לי: "כבוד הרב, אני שייך לבית כנסת פלוני. איזה מגיד שיעור נפלא שלחת לנו! אנחנו מוכנים לתת לו כל מה שביקש!".

ואיך הכל התחיל? בקושי הוא הסכים, ניסה להתחמק... הוא לא האמין בעצמו; מי אני ומה אני, מי יבוא וכמה יבואו...

היה צריך להכריח אותו להתחיל. וההתחלה לא היתה מרשימה. הכל התחיל משני אנשים... וראו להיכן הגיעו!

כוחות האדירים שבאדם - מן הכח אל הפעל

בכל אדם טמון פוטנציאל עצום, כוחות אדירים! עליו להאמין בכוחות הטמונים בו. אם רק יאמין - יזכה!

היה גאון אחד שהיה לומד בעוצמות אדירות, בהתמדה נוראה, עם כוחות נפש עצומים, כמעט בלתי אנושיים. שאלו אותו: "מאין אתה שואב את הכוחות הללו?"

אמר: "יש לי שריפה במח! אני מרגיש חובה לחטוף ולהציל כמה שאפשר מתוך השריפה".

כשפורצת שריפה, האדם פורץ לביתו כרוח סערה ומוציא מתוכו חפצים כבדים. הוא גורר במהירות את המקרר, את מכונת הכביסה

**כשלפתע היא שומעת את הרב פינקוס קוטע את נאומו, במילים הבאות:
 "אבקש את סליחת השומעים. אני משנה את הנושא שלי", ואמנם הוא
 עשה תפנית חדה בנאומו והחל לדבר על נושא אחר לגמרי מזה שפתח
 בו. עם סיומה של הדרשה, היא לא היססה ופנתה לברר את פשר העניין:
 "רבאי", שאלה אותו, "למה שינית באמצע את נושא השיחה?"**

על חכמה וחסד אמיתי של הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל

"רַב חֶסֶד" (במדבר י"ד, י"ח)

באחוזה רחבת ידיים אי שם ביוהנסבורג הגדולה שבדרום אפריקה, מתגוררת משפחה יהודית למופת, שילדיה מתחנכים בתלמוד-תורה המקומי שעל טהרת הקודש. הווילה המרהיבה ויוצאת הדופן ביופייה - גם במונחים מקומיים - אינה יכולה לספר את סיפורה הייחודי של המשפחה. מראה האם, שראשה חבוש כדת יהודית, אינו מסגיר את המהפך שחל בחייהם אך לפני שנים אחדות. היתה זו היא שהתעוררה לשוב בתשובה שלמה בעקבות דרשה ששמעה מפי הרב פינקוס - שחולל בכוחו הגדול שינוי ערכים מוחלט בבתים רבים בחבל ארץ זו. אלא שבניגוד לרבים אחרים, מה שכבש את לבה לא היה תוכן הדרשה, כי אם תוכנו של הדרשן, שגילה רגישות יוצאת דופן לזולת, והשיב בכך משפחה שלמה לחיק אבותם, הם וזרעם וכל הנלווים אליהם.

ומעשה שהיה כך היה:

ראש המשפחה התפרנס למחייתו מצלילה למעמקי ים, שם היה תר בעיניו אחר אוצרות יקרי ערך שהותירו אחריהן ספינות שלא עמד להן כוחן מול איתני הבריאה וסערות הים. פרנסתו שהיתה מזומנת לו בשפע כמו גם עושרם של הורי האישה, הותירו אותה באפס מעש שעות רבות מן היממה, כאשר משרתים ומשרתות לרוב מבצעים עבורה את רוב המלאכות שנשים בדרך כלל מקדישות עבורן זמן רב, ומותירות בידה פנאי לרוב. על מנת למלא את חלל יומה יוצאת היתה כמעט מדי יום ל"שופינג" - מסע קניות, שיותר משהוא בא למלא צורך אמיתי, נועד לחפות על ריקנות שבלב שלעולם אינה מוצאת את סיפוקה ממצרכי חומר כאלו ואחרים, ומשום כך יוצאים למחרת שוב. והנפש לא תימלא.

בוקר אחד היא מטיילת כדרכה במרכזי הקניות עם אחד מילדיה, בליווי חברה, שלפתע הציעה לה הצעה מוזרה: "מה דעתך להיכנס עתה לשמוע שיחה ביהדות של איזה רבאי?"

"מה לי וליהדות?" תמחה היא לעומתה, אך החברה לא הרפתה: "מה אכפת לך? ניכנס ונשמע", אמרה, והצליחה לבסוף לשכנעה. כאשר נכנסו לאולם, הבחינו ברבאי שפניו עטורות זקן עבות העומד ומשוחח על יהדות. למען האמת, הדברים לא דיברו אל לבה, אבל

היא התנחמה בעובדה שהצליחה איכשהו להעביר את הזמן. בשעות הערב המשיכה הגברת במסע הקניות באזור אחר לחלוטין של העיר, והנה היא שומעת בפעם השנייה באותו יום כי באולם הנמצא בסמוך, מתקיימת שיחה בענייני יהדות. יצר הסקרנות הוביל אותה פנימה, ולהפתעתה היא מגלה שהנאום הוא לא אחר מהרבאי ההוא שאותו שמעה בשעות הבוקר של אותו יום. שתי דקות של האזנה שטחית חולפות, כשלפתע היא שומעת את הדרשן קוטע את נאומו, במילים הבאות: "אבקש את סליחת השומעים. אני משנה את נושא השיחה שלי. ואמנם הרבאי עשה תפנית חדה בנאומו והחל לדבר על נושא אחר לגמרי מזה שפתח בו, שכיום היא אינה מסוגלת לזכור דבר ממנו, משום שהסיבה היחידה שהותירה אותה במקום היתה פשוט חוסר עניין אחר לעסוק בו באותה שעה. אלא שדבר אחד בכל זאת משך את לבה: מה גרם לו לדרשן לעבור לפתע לנושא אחר? עם סיומה של הדרשה, היא לא היססה ופנתה לברר עם בעל הדבר עצמו פשר העניין: "רבאי", שאלה אותו, "למה שינית באמצע את נושא השיחה?"

- "את הנושא שיניתי בשבילך", הנחית לעברה תשובה מפתיעה.
 - "עבורי?!" תמחה בקול, "כיצד אני קשורה לנושא של הדרשה?!"
 - "ובכן תוך כדי שאני מדבר, אני מבחין לפתע בילד המסתובב על ידי, והיה נדמה לי שכבר ראיתי אותו הבוקר. מיד הסקתי כי אביו

או אמו שבאו עמו לדרשה שלי בבוקר, באו עתה שנית. הרהרתי לעצמי שאין זה מן הראוי שתיאלצו לשמוע פעמיים את אותה דרשה, ולפיכך שיניתי מיד את הנושא."

דמעות עמדו בעיני האישה. הרב מגיע כדי לשאת דברים בפני מאות אנשים, ובגלל איזו אישה אחת שכבר שמעה את הדרשה הזו בבוקר, הוא מחליף את הנושא שאודותיו תכנן לדבר. המספרת, שרואה את עצמה כבעלת אופי קשוח, מעידה כי אף על פי כן לא עמדו לה כוחותיה בפני המחווה האנושית הנדירה כלפיה שכמותה לא נתקלה מעודה. דמעות התרגשות זלגו להן מעיניה, ותכף ביקשה לברר: "היכן הרב אומר דרשה נוספת?" והרב משיב לה: "בעוד יומיים באולם פלוני..."

ובכן, היא החלה ללכת לשיחות, ולשם שינוי גם לגלות בהן עניין רב, ואגב כך להעשיר את עולמה במושגי היהדות. היא אף יצרה קשר טלפוני, שאלה שאלות שונות והביעה התעניינות גוברת והולכת, עד שבהמשך קבעה לה לנהוג להתקשר אל הרבנית פינקוס ע"ה מדי יום שיש אל ביתה שבאופקים, ודרכה העמיק הקשר שלה ליהדות בשאלות רצופות על כל צעד ושעל. כשבבקבותיה, שינה אף בעלה את אורח חייו לחלוטין והבית כולו שינה את פניו לבלי היכר. "לא היתה שאלה שהטרידה אותי שלא הייתי שואלת אותם באמצעות הטלפון, עד סוף ימיו של הרב", היא מספרת.

כך זכה רבי שמשון להשיב לב משפחה רחוקה שלמה לחיק היהדות, בטוב לבו וכוח ההבחנה הנדיר ברגישותו לזולת, עם הרצון להנעים את דבריו ליהודייה דרום-אפריקאית שלא הכיר.

שלמות בחסד, כיצד?

נקודה ייחודית זו במעשי החסד, שעליהם להיות חפים מרגשות גרידא העלולים להסיט את הפעולות לאופנים שלא על פי דרך התורה, באה עוד לידי ביטוי בולט בהנהגתו עם המוטבים והנהנים מחסדו, בכך שירד לעומק דעתם ונזהר שלא להיות "בעל חסד מושלם" - על חשבון רגשותיהם. כך גם עולה מתוך הסיפור שלפנינו: "יצאתי עמו בנסיעה משכונות הצפון של ירושלים לעבר היציאה הראשית מהעיר", מספר פלוני שנהג בעת התרחשותו של המעשה ברכב, כשרבי שמשון לצדו, ומגמת פניהם לאופקים. "אנו חולפים בנסיעה ליד תחנת מד"א שברחוב המ"ג, והנה לעומתנו ניצב יהודי מתושבי אופקים שלרגליו מונח מטען שלם של כעשר חבילות גדולות, והוא מניף את ידו לעצור מונית 'ספיישל' לאופקים, מתוך הבנה שתא המטען באוטובוס ציבורי לא יכיל את כל משאותיו. והנה חלפנו אנו שם כמלאכים משמים".

רבי שמשון ביקש מהנהג לעצור, ולכשהסכים ירד מן הרכב כדי לקבלו בתרועעות שמחה: "בוא ברוך ה'! אנו יוצאים כרגע לאופקים, איזו סייעתא דשמיא! בוא תיכנס".

עם כמות החבילות שעמדו לצדו שהיו בהן כדי למלא רכב שלם, חש הלה שלא בנוח, אך רבי שמשון גילה הבנה לרגשותיו וברוב התחשבות ותבונה לא הביט כלל לעבר פניו, שעה שהחל הוא עצמו לטרוח ולהעמיס את כל הכבודה בכל מקום אפשרי, בתא המטען

ובחציו הריק של המושב האחורי, ולאחר שאף אלו התמלאו עד אפס מקום, לא נותרה ברירה אלא לקשור שתי חבילות על גג הרכב. המראה היה כשל משפחה היוצאת לנופש בן שבוע ימים ורוקנה לשם כך מחצית מתכולת ארונות הבית...

כבכל פעם, גם נסיעה זו בחברתו הנעימה של רבי שמשון עברה עליהם מתוך קורת רוח, אם כי הנהג נאלץ לגנוז את תוכניתו לנצל את הנסיעה לשם ליבון נושאים אישיים עם הרב. אבל מה לא עושים לשם מצוות הכנסת אורחים בהידור?

בהגיעם לאופקים בירר רבי שמשון את הכתובת המדויקת של האורח, ובעוד הם קרבים לביתו, נקש הלה על גבו של הנהג וביקש לתת תשלום, כשהוא אווזו בידו שטר של... עשרים שקלים - סכום זעום השווה פחות או יותר למחיר נסיעה פנים-עירונית במונית.

"לא, חלילה!" הגיב הנהג, ובעוד הוא מהרהר לעצמו שהנסיעה מירושלים הרי לא היתה במיוחד עבירו, המשיך ואמר לנוסע: "רק כאן באופקים הארכת את הדרך למענך בעוד כמאתיים מטר", ומיאן ליטול כל תשלום.

אלא שבשלב זה, למרבה הפליאה, נקש רבי שמשון על רגלו ולוחש לו: "קח-קח" אבל הנהג נותר לעמוד בסירובו ועשה עצמו כאילו מבחין ברמיזות, והמשיך לעמוד בסירובו: "מה פתאום, לא אקח ממך כסף!"

"בכל זאת", הפציר בו הלה, ובמקביל הגביר רבי שמשון את מאמציו לרמוז שעליו לקחת, והוא - עדיין אינו מבין מה הרב רוצה ממנו. וכי עליו להתבזות עבור עשרים שקלים, ולוותר על שכר המצווה בעד נזיר עדשים?! אולם לבסוף, לא יכול היה לעמוד בפני לחצו של הרב, שדחק בו - בלי שבן לווייתם יחוש בכך - והתרצה ליטול ממנו את הכסף.

הרכב נעצר ליד ביתו של בעל החבילות, ובמאמץ משותף של השלושה, נפרקו כולן והונחו על המדרכה, כשהם נפרדים לחיים ולשלום. והנה, אך נכנסו רבי שמשון והנהג אל הרכב, והלה לא עצר בעד רגשי הטרוניה שחש כלפי מעשהו של הרב: "מה רציתם ממני?! וכי לא אכפת לכם שבכך הפסדתי קיום מצווה בשלמות?!". "אדרבה, ההפך הוא הנכון", השיב לו רבי שמשון, "וכי בשביל שאתה מעוניין להרגיש טוב שעשית מצוה בלי לקחת גרוש, האיש ההוא צריך לחוש אי נעימות? רצונך היה להרגיש טוב על ידי שהוא ירגיש שלא בנוח?! הלא אדרבה, היה עליך ליטול את מעט הפרוטות הללו כדי להשלים את המצווה בתכלית - באופן שגם הוא יצא בהרגשה טובה כאילו נטל חלק בהוצאות, ואז המצווה מושלמת ומזהירה..."

אל מול ההבנה המעמיקה הזו לשורשי המצוות והנפשות גם יחד, נאלם הלה דומייה, מתקשה לכבש את התפעלותו מזווית הראייה החדה הזו שעליה לא חשב מתחילה.

עובדה הווה: כשהזדמן פעם לרחובה של העיר דימונה, ודמותו ההדורה כולה אומרת כבוד, ניגשה אליו אישה מקומית ובקשתה בפיה: ש"הרב יתפלל על הבן שלי", והתעקשה לצרף לבקשה שטר של עשרים שקל.

הרגש הטבעי של "שונא מתנות" מתקומם מול ניסיון כזה של

היה להביאו אל סיפוקו. הוא היה טוב ומיטיב, מפני שכך רצה הבורא יתברך, והבורא יתברך רוצה גם - כפי המבואר להדיא בגמרא - שלאשתו ובניו ייתן האדם יותר ממה שיש לו, בעוד לעצמו יסתפק במה שיש לו בלבד.

וכך מספרת אחת מבנותיו שתחי':

"הוא היה 'דוחף' לנו בקביעות סכומי כסף, כל אימת שבאנו לביקור. תדיר אמרתי לו, 'אבא הרי גם אתה זקוק לכסף, ואולי אף יותר ממני', אך ללא הועיל, הוא נתן וחזר ונתן בלי שהתבקש וביד רחבה. באחת השמחות, כאשר ביקש להעניק לנו סכום גדול, עמדתי על דעתי בכל כוחי שלא לקבל ממנו, ולכאורה נראה היה שבכך תם העניין והוא נאלץ לוותר, אלא שבהגיעי הביתה - מצאתי את כל הסכום טמון בתיק של עגלת התינוק..."

במקרה דומה אחר, כאשר אחד מבניו שאל אותו מה יעשה אם לא ייקח הוא את הכסף, השיב לו רבי שמשון תכף: "אם לא תיקח אתה, אתן את הכסף למישהו אחר..."

גם כאשר היה חוזר מנסיעותיו לחו"ל, מעולם לא שכח את ילדיו שבבית על אף שהנסיעות הפכו עם הזמן לדבר שבשגרה, ובכל נסיעה הקפיד לחזור עם משהו במזוודה לכל ילד, כשהוא מטעים את מנהגו זה לאמור: "אבא הרבה לא בבית, שיהיה להם!" ורוכש למענם ברוחב ועומק לבו הטוב.

(קטעים מתוך הספר 'אוהביו כצאת השמש')

אילוץ לקבל כסף בסכום כזה, ועוד להעניק לנותן ברכה... אבל רבי שמשון זצ"ל הבין שבמקרה הזה יש להתחסד וליטול את הכסף על מנת להסב לה בכך קורת רוח שעשתה משהו ממושי לטובת בנה.

"לקחתי את הכסף כדי לא לפגוע", סיפר לימים, "ותכף הלכתי לפינת הרחוב. רכשתי לעצמי בכסף זה דבר מאכל כלשהו, ועם הרגשת השובע הוצאתי את הפתק שבו היה רשום שמו של הבן והתפללתי עבורו בהתלהבות מכל הלב..."

מבשרך על תתעלם

מידה אחרת העלולה להימצא גם בקרב אנשי חסד מופלגים העוסקים כל ימיהם בהטבה, שרחמי לבכם נכמרים דווקא מסיפורו של השכן ההוא, או האומלל הכורע תחת נטל הוצאות המחיה משכונה פלונית, אבל לעומת זאת, בבינתם פנימה שומרים הם בקנאות על המסגרת הכלכלית הקשוחה, שהרי ככלות הכול אין הם מסכנים שיש לטרור עבורם למלא סיפוקם בכבוד. אפשר שהרגשתו של האחר והזר, המשתפרת פלאים לנוכח ההטבה, מצליחה להניע את לבם לפתוח ידם לרווחה, ובכך חשים שותפים ל'מצוה מיוחדת' שאינה קיימת בנתינה טבעית ומתבקשת לבני הבית. אבל רבי שמשון זצ"ל, אף בזאת מידה אחרת היתה לו. מלכתחילה לא נזקק לענייני הצדקה הנשגבים בשל רגש כזה או אחר שאנוס

מדוע פירותיה של ציפורי משובחים יותר מכל פירות א"י?

"זבת חלב ודבש" (במדבר י"ג, כ"ז)

מן השבת, כי החמה שוקעת שם מאוחר יותר. וא"כ כיון שציפורי היא האחרונה שמוציאה את השבת, נמצא שברכת יורדי הגיהנם לבני ציפורי "ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ" גדולה יותר משאר מקומות ולכן היא משובחת יותר משאר מקומות שבא"י.

במגילה (ו. וברש"י שם ד"ה זבת) מובא שהיו כמה מקומות בארץ ישראל שהיה דבש זב מהפירות הגדלים שם, וכן היה החלב נוטף מן העצים, ומתערב הדבש שזב מהפירות עם חלב מהעצים ונעשה כמין נחל, וזה הנקרא "זבת חלב ודבש", והשטח של המקומות האלו בכל א"י הצטרף יחד לכ"ב פרסאות, ובציפורי לבד היה ט"ז מיל של זבת חלב ודבש. בפ"י עץ יוסף (על עין יעקב כתובות קיא: אות נא ד"ה והוי) כתב שהטעם מדוע ציפורי נשתבחה מכל ארץ ישראל ב"זבת חלב ודבש", הוא ע"פ הזהרה (בראשית ח"א יד:): שכתב שיש שכר גדול למאחרים לצאת מן השבת שיוורדי גיהנם מברכין אותם בפסוק "ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ".

והנה בשבת (קיה:): אמר רבי יוסי יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי, לפי שטבריא יושבת בעמק ומכניסה שבת יותר מוקדם משום שהחמה מתכסית מעיניהם ראשונה, משא"כ ציפורי שיושבת בראש ההר כציפור ומאחרת ביותר לצאת

קב ונקי
הרב צבי וינברג

באותו יום שבו פגש את האברך, שב אחי לביתו ופרץ בבכי של התרגשות. זוגתו שאלה לפשר בכייתו והוא סיפר לה על המפגש המרגש שלו עם האברך בחנות בשכונת גאולה, ואת כל הסיפור הנפלא שמאחוריו

הגה"צ רבי אהרן טוסיג שליט"א על השפעתה של כל מילה טובה

"וַיְהִי סָלֵב" (במדבר י"ג, ל')

מסולסלות עבותות, ולצידו כמה בנים ובנות לבושים בצניעות על טהרת הקודש. אחי חיפש איזה מוצר בחנות, כשלפתע פנה אליו האברך ושאל אותו: "אמור נא לי, האם אתה מכיר אותי?" אחי הביט עליו וניסה לזהות אותו, אך לשווא: "מצטער איני מזהה". שאל האברך: "האם כבודו גר פעם בבאר שבע?" כשאחי השיב בחיוב, שאל אותו האברך: "אתה זוכר שפעם חיפשת עשירי למניין ביום השנה של אביך, ומצאת איזה בחור מגודל שיער שהסכים להצטרף למניין?" "כן" אמר אחי, "אתה מזכיר לי נשכחות". "ובכן, אני הוא הבחור ההוא".

נשמתו של אחי כמעט פרח. בדמיונו הפרוע ביותר הוא לא היה מצליח לקשר בין אותו בחור מגודל שיער לבין האברך העבדקן שניצב מולו.

"דע לך שיש לך חלק גדול במה שעבר עלי מאז. כשיצאתי מבית הכנסת התחלתי להרהר: ה'אדוק' הזה עם הזקן והפאות אמר לי, שגם אני חשוב לפני בורא עולם, וכי בורא עולם משתוקק לשמוע את תפילתי, ויש לתפילתי כח לפעול בשמים. אלו לא היו אמירות סתם כדי לרצות אותי, עובדה שהוא הסכים, שאני אהיה חלק מהמניין שלו ביום השנה של אביו".

"כששבתי לביתי" - המשיך האברך - "סיפרתי לאשתי על החוויה שעברתי. אמרתי לה שבעקבות זאת אני מקבל מבט חדש על החרדים ועל הדת. באותו יום נזרע הגרעין הראשון. לאט לאט התחלנו לשנות את אורחות חיינו - התחלנו לשמור שבת, הכשרנו את המטבח, והשתתפתי בשיעורי תורה. בשלב הבא העברנו את

אחי, רבי יעקב זצ"ל, התגורר שנים רבות בבאר שבע. באחת השנים, ביום היארצייט של אבי מורי זצ"ל, הוא בא לבית הכנסת כדי לעבור לפני התיבה בתפילת מנחה. באותה שעה היו בבית הכנסת רק תשעה אנשים.

הזמן דחק ובלית ברירה יצא אחי החוצה לחפש עשירי למניין, אך ברחוב לא נראתה נפש חיה. עבר שם בחור חילוני, שערו מגודל, ולבושו רחובי. אחי התלבט אם יכול הוא לצרפו למניין, ולבסוף החליט שכן. הרי גם החלבנה שריחה רע נכללת בין סממני הקטורת... אחי ניגש אליו וביקש ממנו להשלים מניין, אך הוא לא הבין על מה הוא מדבר.. אחי הסביר לו בנועם, שכדי להתפלל בציבור צריכים עשרה אנשים, אך בבית הכנסת יש כעת רק תשעה, ואם יבוא להתפלל איתם - יהיה להם מניין של עשרה.

ואז באה התשובה: "מצטער, אינני מעוניין". אחי לא התייאש, הוא ניסה לפרוט לו על נימי הרגש: "היום חל יום השנה לפטירת אבי, התפילה והקדיש הם לעילוי נשמתו. אם תצטרף אלינו למניין, בזכותך תהיה לו נחת רוח בשמים". הבחור התרכך. הוא הבין את שפת הלב. ובכל זאת היסס: "אבל אני לא יודע להתפלל".

אחי הרגיע אותו: "זה בסדר. אני אתן לך סידור, אראה לך את הקטעים של התפילה".

אך ההוא בשלו: "וכי אני ראוי להתפלל? הרי אני אדם לא דתי". אמר לו אחי: "לכל יהודי יש נשמה גבוהה. הקב"ה משתוקק לתפילות שלנו, של כל אחד ואחד מאתנו. כל תפילה של כל יהודי חשובה מאד בשמים".

הבחור שמע את הדברים, ועיניו נצצו מהתרגשות, הוא היה על סף דמעות. הוא נכנס בהיסוס לבית הכנסת, הגישו לו כיפה וסידור, פתחו לו את הסידור בתפילת מנחה - והתפילה החלה.

הבחור התפלל מתוך הסידור במבוכה, והמתין בסבלנות עד שכל המתפללים יסיימו את תפילתם. לאחר מכן המשיך לעמוד על מקומו במשך כל זמן חזרת הש"ץ. בתום התפילה ניגש אליו אחי, לחץ את ידו בחום, הודה לו בלבביות על הטובה הגדולה שעשה לו, והם נפרדו לשלום.

חלפו ארבע עשרה שנה. יום אחד נכנס אחי לחנות במרכז גאולה בירושלים עיר הקודש, וראה לפניו אברך עבדקן בעל פאות

כאשר התקיימה שבת שבע ברכות לנכדתו של רבי אברהם משה גרוסמן, בשכונת 'עזרת תורה' בירושלים, נסעו הוא ורעייתו מהבית. באותו שבוע אירע גל גדול של פריצות לבתים בכל שכונות הצפון בירושלים. במוצאי שבת, רעייתו בקשה ממנו לעלות ראשון לדירה, כי יש לה תחושה שאירע דבר מה בבית

על כוחה של אמונה ובטחון - מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אם תפץ בנך ד'" (במדבר י"ד, ח')

מעשה ששמעתי מנכד בעל המעשה:

לפני כשמונים שנה התגורר בירושלים אדם גדול, הגאון רבי אברהם אֶלְנֶדֶף זצ"ל. הוא היה עני מרוד ממש, מלחמה של תורה אכל וממימה שתה כפשוטו. כאשר נוסד בית הדין לעדת התימנים הוא נקרא אחר כבוד לשמש כחבר בית הדין, ומתוקף תפקידו זכה לקשרי תורה והלכה, ולקרבה וחיבה יתירה ממון הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים. הם היו יושבים מידי פעם בהרכבי בית דין, ומשוחחים רבות בדברי תורה וענייני השעה.

באחד הבקרים, בעשרת ימי תשובה, בעת שישב בחדרו ולמד, נכנסה אליו רעייתו הרבנית והתאוננה: "הנה עוד מעט חוזרים הילדים מהחיידיד ופשוט אין לי מה להכין עבורם, הבית ריק". רבי אברהם הרגיעה: "אל דאגה! אני משליך יהבי על השם יתברך, ועד הצהרים בודאי יבוא אוכל עד פתח ביתנו".

כדי לא להטריד את בעלה מלימודו, החליטה לפנות אל השכן הרב זוננפלד, שבין היתר היה גם ממונה על קופת הצדקה הכללית, בכדי להתיעץ מה עושים במקרה כזה.

"מה אומר בעלך על הענין?" - שאל הרב זוננפלד.

"הוא טוען כי הוא פטור מחובת השתדלות, וליבו סמוך ובטוח על השם יתברך שיומין לו את מזונו עד הצהרים" - השיבה הרבנית.

"אם כך", הורה הרב, "אכן המתני מעט, התייצבו וראו את ישועת השם".

כשחזרה הביתה, ראתה הרבנית כי על השולחן במטבח מונחים עופות שחוטים ובנוסף סך כסף מכובד והגון.

היא השתוממה מהיכן זה הגיע, ובעלה השיב לה בפשטות:

"לפני דקות אחדות דפק כאן יהודי יקר שהגיע מישוב מרוחק בארץ ובידו שני תרנגולים. הוא טען כי קרובת משפחתו מתקשה בלידתה, ובשל כך הביא את העופות הללו כדי שאשחטם עבורו בברכה, וזכות המצוה תעמוד לה לרפואתה. עשיתי כמצוותו, כשסיימתי השאיר האיש את העופות אצלי, כדי שאעשה עימן כטוב בעיני. בנוסף הניח כאן על השולחן סך כסף ואמר שאמסור זאת לצדקה לנזקקים".

ויהי לפלא!

"הקב"ה לא צריך מנעולים"

סיפור מפעים ומחזק שמעתי על תלמיד חכם יקר ובר אוריין, הגאון רבי אברהם משה גרוסמן זצ"ל, מרבני כולל הר"ן בירושלים, ומחבר ספרים חשובים בהלכה ואגדה.

בצעירותו שימש רבי אברהם משה ברבנות בקהילות כבודות בארצות הברית, ובשלב מסוים, משיקולי חינוך לצאצאיו, החליט לנטוש את הכל ולעלות לארץ הקודש. מאז התרחק מן השררה והקדיש כל ימיו לעמל התורה בשקדנות מופלאה כאברך מן השורה, מהשעה תשע בבוקר ועד אחת בצהריים, ומשלוש וחצי אחר הצהרים עד שבע בערב, כך עד יומו האחרון בעודו במעלה גיל הגבורות.

בין שלל המעלות הגדולות שהאירו את אשיותו של רבי אברהם משה בלטה במיוחד מידת הבטחון. הוא היה בעל בטחון אמיתי על כל המשתמע מכך.

בין היתר היתה לו הנהגה קבועה בשבת קודש לא לנעול אף פעם את דלת ביתו, הוא טען כי זכות השבת עצמה הינה שמירה מעולה ואין צורך לעשות שום השתדלות בשביל שמירה ביום קדוש זה.

בעקבות הנהגה זו אירע פעם מעשה מופלא:

כאשר התקיימה שבת שבע ברכות לנכדתו הראשונה של רבי אברהם משה, בשכונת 'עזרת תורה' בירושלים, נסעו הוא ורעייתו מהבית כדי לשבות בשמחה. באותו שבוע אירע גל גדול של פריצות לבתים בכל שכונות הצפון בירושלים. בנוסף, השמחה עצמה היתה מהולה באוירת גניבות, כי בליל החתונה פרצו גנבים לבית המחותנים ורוקנו את תכולתו.

בערב שבת לפני שעזבו את הבית בקשה אשתו כי חרף הנהגתו הקבועה היא מעדיפה הפעם שינעל את הבית בשל המצב הרעוע. אך רבי אברהם משה שכנע אותה כי אין סיבה לפחד ודאגה, והכריז בתומו: "הקדוש ברוך הוא שומר על הדירה, הוא לא צריך מנעולים כדי שלא יאונה לנו כל רע!".

במוצאי שבת כששבו הביתה, ליבה ניבא רעות. היא בקשה ממנו לעלות ראשון לדירה, והיא תעלה בעקבותיו, כי יש לה תחושה שאירע דבר מה בבית.

רבי אברהם משה ובנו הצעיר עלו ראשונים, וכשבאו לקומה סמוך לדלת אכן ראו כי צירי הדלת פרוצים...

"אתה רואה!" הזדעק הבן בסערה, "הפעם כן היו צריכים לנעול את הבית!".

רבי אברהם משה נותר באותה ניווחות ובאותה שלוות רוח, ואמר לבנו בנועם: "הבה ניכנס פנימה ונראה כי לא גנבו מאיתנו מאומה!". רבי אברהם משה נכנס פנימה בבטחון גמור, והבן נשרץ אחריו בהססנות, ואכן למרבה הפלא, הכל עמד על מקומו בשלום; הפמוטים, כלי הכסף, קופות הצדקה על מקומם הקבוע. יד זדים לא נגעה בכל חפצי הבית לרעה!

התברר מאוחר יותר, כי אכן בקרו שם הגנבים ובקשו להיכנס פנימה, אך לאחר שסיימו לפרוץ את המנעול, הבחינו לפתע כי הדלת פתוחה לרווחה. הם היו בטוחים כי בעלי הבית נמצאים בבית וברחו כל עוד נפשם בם, מבלי לקחת איתם מאומה.

שוב הוכח, כי כאשר אדם בוטח בהשם יתברך בכל מאוודו, זוכה שיתמלאו כל צרכיו, ובהנהגה ניסית בכל קנה מידה, לא ניזוק ולא מפסיד מכך.

"אמרתי לך שיהיו לנו נרות לשבת!"

בשנת תרפ"ו עלה להשתכן בארץ הקודש מופת הדור, הרב הקדוש רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל. כידוע, לכתחילה תכנן לבלות את שארית חייו כאן בארץ הקודש כאיש עלום, להצניע את רום ערכו, ולעמול בתורה ועבודה מאין מפריע.

כשעגנה הספינה ביפו, פנה רבי שלומקה אל נכדו שהתלווה אליו לארץ ישראל, הרב הקדוש רבי מרדכי זצ"ל, וציוה עליו לא לחשוף את זהותו לאיש: "מרגע זה אנחנו משליכים את הרעביסטיו'ע [האדמו"רות] לים" - אמר רבי שלומקה.

בתחילה השתכן רבי שלומקה בירושלים העתיקה ונמנה בין לומדי ישיבת 'חיי עולם', שם היו ספרי לימוד בשפע. באחת מפינות ההיכל היה יושב יומם ולילה שקוד על תלמודו מתוך דחקות נוראה. הוא לא היה מוכן לעשות שום השתדלות או פעולה טבעית לפרנסתו,

אלא השליך על ה' יהבו כפשוטו.

כעבור תקופה, הצליח באמצעיו הדלים לרכוש שטח קטן בשכונת 'בית ישראל', ולבנות בה דירה צנועה, כשהוא עצמו בנה ועיצב אותה בעשר אצבעותיו. ביתו היה בית פשוט ודל, בלי שום ריהוט מנימאלי, אך פתוח לרווחה לכל עני ונדכא רוח, כשהוא עצמו עומד ומשמש את כל הבאים בצל קורתו.

הכספים שהביא עימו רבי שלומקה מחוץ לארץ הלכו ואזלו עם הזמן והחובות הלכו והתעצמו. הגאון רבי פישל ברנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'חיי עולם', שהרגיש בכך הציע לו לתמוך בו תמיכה חודשית קבועה, אך רבי שלומקה סירב.

שנים לאחר מכן, ברגע של גילוי לב, חשף רבי שלומקה בפני מקורבו הרב הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל, את פשר סירובו:

"חשבתי לעצמי", אמר רבי שלומקה, "אם אקבל משכורת מידי ראש חודש מהנהלת ישיבת 'חיי עולם', יתכן ובשעת מעשה יחלוף בראשי צל מחשבה של תלות והסתמכות על כספו של רבי פישל, והרי באותו שבריר שניה אנתק את עצמי חלילה מלהיות תלוי אך ורק בידי הקדוש ברוך הוא, וזה הרי לא יתכן".

הרב החסיד הנכבד רבי אהרן גרוזמן זצ"ל, אדם משכמו ומעלה, בעל אמונת חכמים ואהבת חסד שלא ידעה גבולות, סיפר לי בתמימות כי הוא עודנו זוכר את המראה המפליא, את רבי שלומקה ממתין מידי יום לאוטובוס המוביל אל הכותל המערבי, כשהוא ישוב על המדרגה הסמוכה לתחנה... איש לא העלה בדעתו כי זהו אחד מגדולי וצדיקי הדור.

כך, שנים ארוכות הסתתר רבי שלומקה בסתר המדרגה מבלי שאיש ידע מיהו ומה מעשיו, והתפרנס ישירות מידי האוהבות והפתוחות של בורא עולם.

עד שבאחד הימים הגיע לארץ תייר מעיירה זוועהיל, ונכנס לתומו לישיבת 'חיי עולם'. לפתע הוא שם לב לדמות כה מוכרת היושבת בקרן זווית. כשהתקרב נחרד, הרי זה הרבי מזוועהיל בכבודו ובעצמו, אותו צדיק נודע אליו נהרו בעבר המונים מכל גלילות רוסיה להתברך ולהיושע, והנה הוא יושב כאן כאחד האדם. הוא הרים זעקה: "זוועהילער רבי! מה מעשיך כאן?".

רבי שלומקה ניסה להסות את האיש בידו, אך כבר היה מאוחר מידי. הלומדים כיתרו את האיש מכל צדדיו, וביקשו לשמוע מה הוא יודע על האיש העלום שיושב כאן ביניהם כבר כמה שנים ומעפיל בשקידתו העצומה על טובי הלומדים. הוא סיפר להם כי הוא הרבי מזוועהיל, שנודע בעבר כבעל מופת נודע וכצדיק יסוד עולם, אשר רבים נושעו מפיו.

מאותו היום הוסרה הלוט מעל דמותו הטמירה של רבי שלומקה, ואט אט יצא שמעו בכל הארץ. שלומי אמוני ישראל החלו לפקוד את ביתו הדל, להתברך מברכותיו וליטול עצה ותבונה. אך גם אז, לאחר פרסומו נותר עם אותה פשטות אופיינית, חי את חייו בדחקות, ולא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה.

אחת הנקודות הבולטות שהשפיעו רבות על בני ירושלים, היתה מידת בטחונו בהשם יתברך. מרגלא בפומיה של רבי שלומקה: "כל

באותו יום קנה לנו אבינו קורקינט חדש, ולא הסכמנו להשאיר אותו בבית. כאשר נכנסנו אל החזון איש, ניסה אבי להרגיע אותנו שלא נשחק בקורקינט לפני הרב, אך החזון איש אמר לו: 'הנח להם!'

על הסגולה הבדוקה לזרע של קיימא! ומה מקור המנהג שהכלה שולחת טלית לחתן?

הרב ישראל ליוש

"וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל פְּנֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם" (במדבר ט"ו, ל"ח)

הדם שנתגלתה בגופם לאחר לידת אחותי, וניסיונות רבים שכשלו, גרמו לרופאים להתייאש מכך שיוולד להם פרי בטן נוסף. אך אבי, שהיה מקורב מאוד למרן ה'חזון איש' והתייעץ עימו בענין, לא שעה לקולות הייאוש של הרופאים, כי באחד הניסיונות אמר לו החזון איש: 'ר' מרדכי, הפעם יהיה הכל בסדר!'.
ואכן טרם לידתנו, אמי עברה סיבוכים רבים עד כדי שיתוק בחצי גופה, ולמרות שהרופאים המשיכו לייאש את אבי, וציוו עליו שאמי לא תרד מן המיטה אפילו לרגע, הוא עשה הכל כפי הדרכת החזון איש, ובמקום לרתקה למיטה, הוא היה מוריד אותה באישון לילה מהמיטה והולך איתה כשעה וחצי - כציווי החזון איש.

בסופו של דבר, לאחר ויכוח גדול עם פרופסור רחמילביץ, ולאחר שהרופא נפגש אישית עם החזון איש, הסכים הרופא שלא לנתחה, באחריותו של החזון איש. ובשעה טובה ומוצלחת אחי ואני נולדנו... מידי פעם היה החזון איש מבקש מאבי שיביא אותנו אליו. אך קשיים טכניים וארגוניים מנעו ממנו לקיים את בקשתו.

ביום רביעי האחרון לחיי מרן החזון איש, הוא צווה על אבי בנחרצות: 'ר' מרדכי, תביא את הילדים! עכשו אתה נוסע ומביאם אלי...!'. לא נותרה בידי אבי כל ברירה, הוא נסע עם מונית לתל אביב כדי להביאנו אל החזון איש.

באותו יום קנה לנו אבינו קורקינט חדש, ולא הסכמנו להשאיר אותו בבית. כאשר נכנסנו אל החזון איש, ניסה אבי להרגיע אותנו שלא נשחק בקורקינט לפני הרב, אך החזון איש אמר לו: 'הנח להם!'.
הוא שוחח עם אבי ושאל אותנו מי הגדול בינינו, כאשר שמע שאני

הגאון רבי יהודה רבינוביץ זצ"ל מספר בספרו 'כרם חמד' בשם גיסו הגאון רבי ראובן קרישבסקי זצ"ל, רבה של שכונת 'עץ חיים', שהגאון רבי יצחק ישראל רייזמן זצ"ל סיפר על אחותו שלא היו לה ילדים.

בצרתה, הלכה אל הגאון מלובלין זצ"ל בעל ה'תורת חסד' וביקשה ממנו שיתפלל עבורה לזרע של קיימא. הרב אמר לה שכסגולה תתפור טלית, ובעלה יטיל בה ציציות, וילבש את הטלית. ואכן כך עשו, וברוך ה' נושעו ונולד להם בן.

הטעים ע"כ בעל ה'כרם חמד', שהמקור לסגולה זו הוא מהפסוק הנזכר: דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם 'לדורותם', על ידי שיתנו ציצית על כנפי בגדיהם, יזכו 'לדורותם'. והוסיף ה'כרם חמד' שאולי זהו המקור למנהג שהכלה שולחת טלית לחתן לפני החתונה, והוא מטיל בה ציציות, כדי שיזכו לזרע של קיימא.

ודבריו כבר מבוארים במדרש תנחומא על פרשת כי תצא, וזה לשון המדרש: לְמַדְנָה, שְׁעֵבֶרָה גֹרֶרֶת עֲבָרָה. וּמִצְוָה גֹרֶרֶת מִצְוָה, מִנֵּי. דְּכִתְיִב: פִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפָנָי, שְׁלַח תְּשַׁלַּח וְגו' לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהִתְאַרְכֶּת יָמִים. אַחֲרָיו מִה פְּתִיב: כִּי תִבְנֶה בֵּית חֶדֶשׁ, תִּזְכֶּה לְבָנוֹת בֵּית חֶדֶשׁ וְלַעֲשׂוֹת מַעֲקָה. מִה פְּתִיב אַחֲרָיו, לֹא תִזְרַע פְּרִמָּה כְּלָאִים, תִּזְכֶּה לְכָרִם וְלִזְרַע שְׂדֵה. מִה פְּתִיב אַחֲרָיו, לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׂוֹר וּבִחְמוֹר, תִּזְכֶּה לְשׂוֹרִים וּחְמוֹרִים. מִה פְּתִיב אַחֲרָיו, לֹא תִלְבֹּשׁ שַׁעֲטָנִי, תִּזְכֶּה לְבָגָדִים נְאִים מִן צֶמֶר וּלְבָגָדִים נְאִים מִפִּשְׁתִּים. מִה פְּתִיב אַחֲרָיו, גְּדָלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ, תִּזְכֶּה לְמִצְוֹת צִיצִית. מִה פְּתִיב אַחֲרָיו, כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה, תִּזְכֶּה לְאִשָּׁה וּלְבָנִים. הֲרִי לְמַדְנָה, שְׁמִצְוָה גֹרֶרֶת מִצְוָה, וְעֲבָרָה גֹרֶרֶת עֲבָרָה. לְפִיכָּךְ נִסְמְכּוֹ פְּרָשׁוֹת אֵלּוּ זֶה לָזֶה.

סיפורים רבים מסופרים על סגולתה של מצות ציצית, שפעמים רבות הגינה על מקיימיה מפני מרעין בישין.

אחד מהם מסופר בספר 'מעשה איש' בשמו של ר' יעקב פלינט: 'אני ואחי התאום' - מספר ר' יעקב - 'נולדנו לאבי הר"ר מרדכי ואמי מרת רחל, שנים רבות לאחר לידת אחותי הגדולה. בעיה בנוגדני

כיצד הצליחו בני אדם להגיע לשמים על ידי סולמות?

ואיזו הפתעה הכריעה את תחרות 'טיפוס המדרגות' העולמית?

הרב בנימין גולד

"וַיֵּהָס כָּלֵב אֶת הָעָם" (במדבר יג, ל)

וזה הגיע! נשמעה שריקה ובאחת התחילו המטפסים בתחרות הדורשת מאמץ רב, וככה לאחר כמה דקות נראו הראשונים שנשברו, אחד בקומה ה-15, שני בקומה ה-19, וכן הלאה, יש שהמשיכו במאמץ רב והגיעו עד קומה ה-25! אחד אף התאמץ והצליח להגיע לקומה ה-37! אבל גם הוא הכריז על סיום!.....

והנה כשהמתח בשיאו, נראה אחד המטפסים מוציא ראשו מקומה ה-50 ומראה סימון של נצחון בידיו, לפליאת הצופים למטה בסיבת נצחונם כשהצליח רק מחצית דרכו, ויש לפניו עוד 50 קומות? החווה שוב בידו לאות נצחון! ואז הכריז בקול רם, הגעתי במאמץ רב לקומה ה-50, ושם יש שלט גדול 'אם הגעת לקומה ה-50 אתה יכול לעשות את שאר הקומות במעלית שפועלת מקומה זו'!

כמובן שמטפס זה הוכרז מיד כמנצח, אף שלא הגיע בפועל לקומה ה-100!!

מעשה זה ממחיש ומחזק בתוכנו את האמת, כי אל לו לאדם להתייאש מגובה המאמץ הנדרש ממנו בעבודת ה', מה שנדרש ממנו זה להתאמץ ככל יכולתו ולבקש והתפלל, ואז כבר מגיע המעלית ומעלה אותו לפסגת ההצלחה והרוממות.

מעשה מופלא מובא במדרש קהלת; על רבי חנינא בן דוסא שראה את בני עירו שמעלין נדרים ונדרות לירושלים, אמר הכל מעלין נדרים ונדרות לירושלים ואני איני מעלה דבר? מה עשה, יצא למדבר ומצא אבן טובה, שבבה סיתתה ומירקה, ואמר הרי עלי להעלותה לירושלים, ביקש לשכור פועלים, ונזדמנו לו חמשה בני אדם, אמר להם, מעלין לי אתם אבן זו לירושלים, אמרו לו, תן לנו חמישים סלעים ונעלנה וכו' הניחוהו והלכו להם.

עלה נעלה - מביא רש"י את דברי חז"ל במסכת סוטה (לה:): שאפילו בשמים היא והוא אומר לנו עשו סולמות ועלו לשם, נעשה כן ונצליח. דברי חז"ל אלו יש בהם תמיהה גדולה. וכי על ידי סולם יש אפשרות יותר גדולה להגיע לשמים מאשר בלא סולם?? וא"כ לשם מה אמר להם כלב בן יפונה עצה זו? הרי לעלות לשמים צריך משהוא ניסי ומה הסולם יועיל לכך?

ומכח קושיא עצומה זו, ייסד מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל יסוד גדול לכל אדם בדרך עבודת ה'. רבים הם האנשים המגלים סימני חולשה בראותם את 'גודל המאמץ' הנדרש מהם כדי להגיע לדרגות רוחניות, כדי להיות יהודי רוחני שומר תורה ומצוות, ומסקנתם המיידית - 'זה לא בשבילי', זה גדול עלי, ומשכך נשארים הם תמיד בדרגה נמוכה מבלי שאיפות להתגדל ולהתרומם בעבודת ה' מבלי היכולת להתגבר על המכשלות הגדולים שהיצר מייצר בכל דרך...

כאן גילו לנו חז"ל יסוד גדול למתיאש המצוי, הקב"ה לא דורש מאתנו 'להגיע לשמים'!! הקב"ה דורש מכל אחד שיעשה מאמץ ויראה את רצונו להדבק בו ובדרכיו, להראות שהוא מנסה עד כמה שיכול לרצות ולהצליח, 'עשו סולמות ועלו לשמים', בוודאי שא"א להגיע עם סולמות לשמים, אבל הקב"ה רק מבקש תעשו מצדכם מאמץ שימו סולם תתחילו לעלות, אני כבר ידאג משם ל'מעלית' מהירה' שתעלה אתכם עד הפסגה 'כי יכול נוכל לה'.

א"א לבקש מהקב"ה שישלח לנו הצלחה במעשינו, ללא מאמץ ורצון מצדנו, כשאנחנו מראים ועושים מאמץ, שמים סולם ומתחילים לעלות, אז הקב"ה כבר ידאג לעלות אותנו בדרכיו שלנו, ונראה הצלחה בכל דרכינו.

באחת הערים בארה"ב התקיימת תחרות של טיפוס מדרגות, תחרות שגרמה בסופה הפתעה ושינוי כיוון בחיים לרבים מהמשתתפים בה. בהגיע יום התחרות התאספו רבים במקום האירוע, וככל שהתקרבה שעת תחילת התחרות ההתרגשות בקהל הצופים הלכה וגדלה, רבים הצטופפו למרגלות הבניין רב הקומות וחיכו לשריקת הפתיחה, שתודיע על תחילת המרוץ אל ה-100!, תחרות בה מנסים כמה אנשים את כוחם ומזלם בטיפוס במדרגות של בנין בן 100 קומות, בו מי שיגיע ראשון לקומה ה-100 יוכרז כמנצח ויזכה בפרס כספי גדול! כמובן שהמעליות הושבתו והמרוץ נעשה במדרגות הבנין בלבד.

הם נכנסו לתחנת הדלק, ומיד בגישתם אל הדלפק, המוכר כמו קפא על מקומו. היה זה נער צעיר לימים, שפשוט עמד והביט בדמותו של ראש הישיבה במשך שניות ארוכות, ונאלם דום מרוב הלם והפתעה. ראש הישיבה הבין מיד שמהו אינו כשורה...

כיצד מחברת, כוס מים ותחנת דלק, שינו חיים?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"נִיצָאוּ דְבַת הָאֶרֶץ" (במדבר י"ד, ל"ב)

אם יש משהו שמלווה את כל אחד מאיתנו, מנער ועד זקן, בכל גיל ובכל מצב, הוא הרצון להיות מבורך באופן תמידי בשפע אלוקי, בברכת שמים. אנו יודעים ומאמינים שכאשר ברכת שמים מתלווה ליהודי, היא הולכת לפניו ופותרת לו את כל הבעיות, מעניקה לו שקט נפשי, בריאות איתנה, נחת מהילדים, פרנסה ברווח, עושר ואושר. כל ברכות טוב תלויות בהשפעה אלוקית, בברכת שמים מעל. אנו חפצים ושואפים להיות ראויים לכך שהברכה תחול עלינו, להגיע למצב שנחוש שברכת שמים מלווה אותנו, חופפת עלינו מכל צד. אנו מבינים שבברכה הזו תלויה הצלחתנו בחיים, לכן אנו כה רוצים להביאה אל ביתנו ולהעניק לה נוכחות בחיינו.

אבל איך עושים את זה? איך מגיעים למצב שברכת בורא עולם תובטח לנו ללא עוררין? איך מובילים לכך שנהיה מבורכים מידי בורא עולם בכבודו ובעצמו, באופן שוטף ויומיומי? איך נזכה שברכת שמים אכן תלווה אותנו בכל עת?

התשובה לכך היא, כי ישנו כלי מיוחד, שיש לו מסורת עתיקת יומין, והוא עובד, הוא מצליח, הוא מבטיח ברכת שמים. לכלי הזה קוראים 'זיכוי הרבים'. כשיהודי מזכה אחרים, כשהוא פועל לרומם את נפשות זולתו, כשהוא מקדיש כוחות וזמן להעניק לאחרים חוויות רוחניות חיוביות שירוממו אותם - הוא זוכה לברכת שמים צמודה.

זו לא הבטחה שלנו, זה גילוי מרגש אותו חושף הזוהר הקדוש, ודבריו מובאים בספר 'חרדים': אברהם אבינו - היהודי הראשון, הצטיין בתכונת זיכוי הרבים שפיעמה בו, הוא נהג לזכות עוד אדם ועוד אחד להכיר את בוראו, פעל לרומם את נפשות סובביו. לכן הוא זכה שה' בעצמו בירך אותו, ככתוב בפסוק 'והשם בירך את אברהם בכל'.

מאז ועד היום, הזכות הזו מוסיפה לעבוד ולפעול. זיכוי הרבים הוא כלי עם היסטוריה מפוארת, המעניק ליהודי את ברכת ה'. וכך מתאר הזוהר, חושף טפח מהנעשה בהיכלות העליונים, כי בעת שאדם מזכה את רעהו ומרומם את רוחו, מביאים את דמות דיוקנו לפני בורא עולם, המברך אותו באותה הברכה בה בירך את אברהם אבינו, בברכת שמים תמידית. מדהים! כל אחד מאיתנו יכול לזכות, זה תלוי רק בנו, אם נזכה את הזולת - נזכה בברכת ה'!

אלא שעדיין, זיכוי הרבים עלול להיתפס כמשימה קשה או מורכבת.

יש בינינו אנשים שאופיים שקט וצנוע, הם לא מסוגלים 'להרים' פרויקטים עתירי זיכוי הרבים. יש מבינינו מי שחושבים שזיכוי הרבים הוא משימה חשובה ומרגשת, אך היא נועדה לאנשים בעלי יכולת כלכלית או גאונות, כאלה שיש להם קשרים או כישורים מיוחדים.

אך המציאות שונה: לכל אחד מאיתנו יכול להפוך למנוף אדיר של זיכוי הרבים. לכולנו יש את האפשרות לזכות בתואר הנכסף 'מזכה הרבים', כי לכולנו יש כלי, הוא הפה. המילים שיוצאות לנו מהפה, יכולות לרומם אנשים משאול תחתיות לפסגות נחשקות, להוביל אנשים למהפכות חיים אדירות מימדים. למילה יש כח, וכשאדם שומע מילה טובה, מחמאה, גיבוי, או אפילו סתם יחס חיובי - זה יכול לשנות את חייו, יכול להביא אותו להגשמת כל שאיפה.

כולנו פוגשים אנשים, כל יום, כל היום. מילה טובה אחת, טפיחה על השכם, אמירת הערכה רבת משמעות - יש להן את הכח 'להנשים' אנשים, לתת להם כח חדש וחיות מחודשת. ילד ששומע מילה טובה ממחנך, נער שזוכה למילת הערכה מרעהו, אדם הננהג מ'בוקר טוב' חיובי ומחוייך המלווה במחמאה כנה - זה יכול להוביל אותם לשינוי התפיסה העצמית שלהם, זה יכול להעניק להם יכולת התמודדות מול כל אתגר עתידי.

וזה בדינו, ממש בדינו. כל אחד מאיתנו יכול. גם ילד קט יכול להחמיא לחברו, בחור יכול לתת מילה טובה לרעהו, מלמד או מחנכת יכולים להעניק גיבוי ותמיכה לתלמידיהם, וכך גם אב ואם לילדיהם, שכן לשכנינו, כל אחד מאיתנו לבעל המכולת, לנהג האוטובוס, למי שיושב לצידנו בבית הכנסת או בעבודה, ובוודאי בחיק הבית פנימה. בפנינו הדבר תלוי, במילה טובה שלנו אנו יכולים לשנות חיים!

פרשת השבוע מגלה לנו את כוחן ההרסני של מילים, כיצד בני ישראל

נאלצו לגלות 38 שנים מיותרות במדבר, רק בגלל מילים מיותרות. מאידך גיסא, אלו שדיברו בטובת הארץ, כלב בן יפונה ויהושע בן נון, עד כמה זכו ומעלתם גדלה ונתעלתה, רק כי אמרו את המילים הנכונות.

הבה ניקח מהם את המסר, נבין מהו כוחה של מילה, עד היכן הדברים מגיעים. מילים שלנו מחוללות מהפכות, מזכות את הזולת, מרוממות את נפשו, הבה נעניק אותן מכל הלב ולכל מי שאנו נפגשים בו. כך נזכה להעניק לעצמנו ברכת שמים, ושידו הפתוחה והרחומה של בורא עולם תשפיע עלינו שפע טובה וברכה!

שתי קושיות מונצחות לנצח!

במשרדה של ישיבה מוכרת ומפורסמת, נערכה באותו יום ישיבת הנהלה יוצאת דופן. הנתונים שעלו על השולחן היו ברורים: המצב הכלכלי בכי רע, הישיבה עומדת בפני שוקת שבורה. המשכורות לא משולמות, ספקי המזון מאבדים סבלנות, נדרשת תוכנית חירום להצלת הישיבה.

בצר להם פנו אנשי ההנהלה לראש הישיבה הנערץ, מרביץ תורה ששמו הולך לפניו, וביקשו ממנו לחרוג ממנהגו ולצאת לחו"ל למסע חירום לגיוס כספים. אמת, ראש הישיבה התנה מלכתחילה את עבודתו במקום בכך שלא יהיה לו כל קשר למצבה הפיננסי של הישיבה, אך הפעם אין ברירה. כששמע ראש הישיבה את המצב לאשורו נענה על אתר, ובחלוף כמה ימים כבר ישב על המטוס, בדרכו לנדיבי עם.

בהיותו בחו"ל, הוצמד לו נהג שיקח אותו ממקום למקום, מביתו של גביר אחד למשנהו. ויהי באחד הימים החמים והלוהטים, בהיותם על אם הדרך החליטו הנהג וראש הישיבה לסטות מהמסלול ולהיכנס לתחנת דלק סמוכה, לרכוש מי שתיה מרווי צימאון ומחיי נפש. היה זה דבר חריג מאוד, בדרך כלל הם לא עוצרים בחנויות, אך הפעם הצמא הגובר הכריע...

הם נכנסו לתחנת הדלק, ומיד בגישתם אל הדלפק, המוכר כמו קפא על מקומו. היה זה נער צעיר לימים, שפשוט עמד והביט בדמותו של ראש הישיבה במשך שניות ארוכות, ונאלם דום מרוב הלם והפתעה. ראש הישיבה הבין מיד שמשהו אינו כשורה, וכשהבחין כי הנער מחוויר ומסמיק חליפות, לחץ את ידו ושאל: 'אמור לי, אנו מכירים מאיזה מקום? האם נפגשנו פעם?'

הנער ההמום, חייך במבוכה והנהן בראשו. 'האם ראש הישיבה לא מכירני? הלא אני שמעון א., למדתי אצלכם בישיבה!'

'מה?' - נחרד ראש הישיבה, 'שמעון הצדיק? שמעון שלנו? איך הגעת לכאן? כמה שאני מתגעגע אליך, לשמוע את הערותיך המחכימות... הלא אני זוכר את התמדדתך לשם ולתפארת, כיצד הגית בסוגיות הנלמדות בהתמדה ובכישרון כה רב, בעיון ובהעמקה. איך עולם התורה יפסיד ראש ישיבה כמותך?'

לשמע הדברים, פרץ הבחור בבכי נסער. עיניו כשני נחלים שוצפים, הדמעות קלחו מהן ללא הרף. 'האומנם?' - שאל לפתע, 'האם ראש הישיבה מתכוון למה שהוא אומר? הלא זו הפעם הראשונה שאני שומע את זה!'

'לא יתכן!' - נשא ראש הישיבה את ידיו לצדדים, 'הלא הייתי בטוח בכך, ואם לא אמרתי את זה עד עכשיו - זו טעות שלי! הלא במחברת שלי על מסכת פסחים, רשומות בשמך שתי קושיות שאתה שאלת, למען אזכור כי אלו פנינים מפיק המאיר, וכדי שבעתיד - כשכוכבך יזרח בשמי עולם התורה, יונצח למזכרת שאתה תלמידי! הלא אתה ראש ישיבה מבריק בפוטנציאל!'

כששמע הבחור את הדברים המה לבו, והדמעות שבו לעיניו, זולגות ללא הרף. ראש הישיבה לחץ את ידו בחום, ושב על הדברים, מתאר בפניו את הקושיות אותן שאל הבחור, באיזו סוגיא הן עוסקות ומתי נשאלו בדיוק... הבחור התרגש עד כלות הנפש, ולפתע פרצה מלבו זעקת - שאלה:

'רגע, וזה נגמר? עכשיו כבר מאוחר מדי? הפוטנציאל הלך?' - שאל מעומק לבו, כשגחלת של תקווה ניצתת בשולי קולו...

'מה פתאום?!' - קבע ראש הישיבה מיד, 'מי שהוא פוטנציאל של ראש ישיבה - הוא פוטנציאל כזה לנצח! לא מאוחר עדיין, ממש לא! אתה יכול לשוב אלינו ולהתקבל באהבה, הקושיות הגאוניות שלך עדיין ממתינות לתירוצים גאונים לא פחות!'

כששמע הבחור את הדברים, גאה לבו באושר, ועד מהרה קיבל החלטה אמיצה. שבועיים אחר כך התדפק בדלתו של ראש הישיבה, אשר קיבלו בחביבות ובשמחה יתירה, וראשית - הוציא את המחברת ההיא של מסכת פסחים, והוכיח לו כי אכן כן, קושיותיו רשומות בשמו לנצח. ולימים, כאשר אותו בחור אכן קם והפך למרביץ תורה מוכר, סיפר ראש הישיבה את הדברים בכינוס מחנכים של ארגון 'לב שומע', בו השתתף גם הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, מפיו שמענו את הסיפור במלואו, וללמדנו בא:

מילה אחת. כמה כח יש בה, איזו עוצמה. כמו כור אטומי אדיר, יכולה מילה אחת להחיות נפשות, לשנות סדרי עולם. נקל לשער כמה תועלת היתה אילו היו המילים הטובות הללו נאמרות מראש, חוסכות מהבחור מסע נדודים ומבוכה ברחבי תבל. מדהים לגלות כמה פעלו כשנאמרו, לאיזו מהפיכה הובילו.

כשאנו פוגשים אדם מוכר או זר, צעיר או מבוגר, הבה נראה לנגד עינינו את המפגש המרגש בתחנת הדלק, כיצד מילים אחדות הובילו בחור שכבר עזב את כל הטוב שבתורה לשוב ולהסתער עליה בחיבה. הבחורים הללו, האנשים הללו, נמצאים סביבנו, סביבנו ממש. בכל עת יש לנו הזדמנות לתת מילה טובה, לחולל מהפך בנפשות לאורך ימים. זה זיכוי הרבים הגדול ביותר שבהישג ידו של כל אחד ואחד מאיתנו, והוא המבטיח לנו שפע ברכה וברכת שמים תמידית!

ארבע מילים שיצרו 'ערב תה'...

כבר כמה שבועות שר' משה מתרוצץ בחו"ל, מנסה את מזלו בגיוס כספים לצורך נישואי בתו. אלא שחרף כל מאמציו והשתדלותו טרם הגיע לתוצאה המקווה, הוא חש כי הימים והלילות לא מניבים את התוצאה הנשאפת. בלילה אחד, כשישב וחשב מה עוד יוכל לעשות, עלה בזכרונו בחור אחד שלמד עמו בישיבה וכיום מתגורר בחו"ל, והוא החליט להשיג את פרטיו ולפנות אליו, אולי יחוס הלה ואולי ירחם, אף

שהקשר ביניהם מנותק מזה שנים...

כשהתקשר, ולאחר מילות נימוס ראשוניות, פרש ר' משה את סיפורו ללא גינונים מיותרים, הסביר כי גלה לחו"ל כדי להקל את מצבו הכספי לעת נישואי בתו, אך עד עתה העלה חרס בידיו. הוא ביקש את עזרת ידידו לשעבר, כי יעשה למענו משהו ויסייע לו להיחלץ ממצבו הכספי הדחוק. כששמע הידיד את הבקשה, הגיב כי ינסה לסייע לו, ויחזור אליו בעוד מספר ימים.

ר' משה לא ידע איך לפרש את התשובה, היא נשמעה קצת כהתחמקות, ומאידך - בכל זאת היה בה איזה זיק של תקווה. הוא המתין בקוצר רוח מספר ימים, והתרגש לראות כי ידידו חוזר אליו, משמע - בשורות טובות בפיו...

ועוד איזה. הידיד הודיע לו, כי ארגן למענו 'ערב תה', קיבץ קבוצת נדיבים עשירים שיעלו לביתו ביום המחר בשעה פלונית, והוא מזמין את ר' משה לשאת בפניהם דברים. הלה הדגיש כי מדובר בקבוצה נכבדה של אנשי עסקים מכובדים, וכדאי לו לר' משה להכין נאום מרגש שיפתח את הלבבות והכיסים, על מנת למקסם את תוצאות ערב ההתרמה.

ביום המחר, התייצב ר' משה בבית רעהו בשעת ערב מוקדמת. הידיד ערך שולחן כיד המלך, וקיבל בחיבה את פני ידידו וחבריו, שותפיו העסקיים ונדיבים מוכרים, שעלו ובאו לערב ההתרמה, שנראה היה שהוא נדיר מסוגו, בטח בביתו של אותו ידיד. ר' משה נשא בפניהם דברים נרגשים, והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלבבות, והפיקו שיקים בסכומים נכבדים ואף מפתיעים...

בסימום של הערב, היה ר' משה המאושר באדם. לכוז התפתחות לא ייחל ולא ציפה, הוא לא האמין כי ידידו משכבר הימים, עמו מנותק הקשר זה עידן ועידנים, יתמסר למענו כל כך, יפתח את ביתו, יזמין את חבריו, יפעל למענו במסירות כה גבוהה. לאחר שהודה לו בחום, פנה אליו ר' משה ושאל:

'אמור לי בבקשה, אתה עושה את זה הרבה פעמים? קורה הרבה שאתה עורך 'ערב תה' כזה למען מטרות צדקה?' הידיד חייך, כמו המתין לשאלה הזו, ונענה על אתר: 'אומר לך את האמת: פעמים רבות התבקשתי לעשות כן, זו שיטה מוכרת וידועה כאן בארצות הברית, אך תמיד סירבתי. זה לא האופי שלי...'

'ולמה הפעם חרגת ממנהגך?' - הסתקן ר' משה לדעת. 'מה הביא אותך לשנות מדרכך ולהתמסר למעני כל כך, הלא הקשר בינינו מנותק מזה זמן, ואף בישיבה לא היינו החברים הכי קרובים... מה גרם לך לפעול במסירות כה גדולה למעני?'

הידיד חייך במבוכה קלה, עיניו הצטעפו בדמעות, והוא אמר: 'כמה מילים. כמה מילים שלך...'

ר' משה חש כי ידידו מתרגש, ונתן לו את הזמן לספר את הסיפור לאשורו. היה זה בהיותם בחורים בישיבה, כך סיפר, וביום מן הימים חש בדידות, הוא הרגיש שאינו מקובל ואהוד בחברה, והתחושות הללו הובילו אותו לתסכול עמוק וכואב, שהוביל להחלטה דרמטית ומצערת: לעזוב את הישיבה ולצאת לדרך חדשה, שתוצאותיה מי ישורן...

'כבר ארזתי את החפצים, החלטתי שזהו. זהו ונגמר. אינני יכול עוד. אלך לחפש לעצמי משהו אחר, לא בין כותלי עולם התורה. ואז, ירדתי לקומת הכניסה לקחת משהו, ועל יד הדלת נעמדתי לרגע, בוהה בחלל. ולפתע נכנסת לבנין, אני זוכר את זה כמו היום, חזרת מהמכולת, בקבוק שתיה בידך, פתחת את דלת הבנין ושעטת פנימה בחוסר זהירות...'

הידיד פרץ בבכי נסער, ניכר שהוא מספר עכשיו את סיפור חייו. ר' משה נבון, לא הבין כיצד האישום על אותה שעטה פנימה בחוסר זהירות הפך למעשה כה אצילי ומסור שחברו עשה למענו. ואז המשיך הידיד ואמר:

'נתקלת בי קלות, קיבלתי מכה קלה, לא משהו רציני. אבל אז, לא המשכת, גם לא מלמלת סליחה רפויה. עצרת מהמירוץ, ניגשת אליי ואמרת את המילים הבאות, מילים שלא אשכח לעולם: 'אני מצטער, לא התכוונתי לפגוע בבחור חשוב ומצויין כמוך!' - - -

האיש שתק לרגע. ארבע המילים האחרונות שאמר, כך הגדיר, הן סוד חיי!

'חזרתי לישיבה. המילים שלך הפיחו בי טללי תחיה. פרקתי את חפציי האישיים מהמזוודה, נותרתי בעולם התורה, ב"ה התחנתני, הקמתי משפחה, חיי מאושרים בסייעתא דשמיא. אבל רק שתדע, שלאורך כל השנים, מאז ועד היום, ארבע המילים 'בחור חשוב ומצויין כמוך' - זה מה שמחזיק אותי, זה מה שמחיה אותי!!!'

ולכן, כשהתקשרת וביקשת עזרה, חשתי שזו הזדמנות חיים להשיב טובה למי שהציל את חיי, פשוט כך. הרגשתי שיש לי את האפשרות לגמול לך כחסדך, להודות לך באמת. הרי המילים שאמרת הצילו את חיי, נתנו לי טעם בחיים. אין לי מילים להודות לך עליהן, לפחות השבתי לך טיפה מן הים מהערכת העמוקה כלפיך!'

ר' משה אפילו לא זכר את הדבר, היה המום לשמוע שכמה מילים שאמר בבחרותו, הצילו את רעהו וגרמו להצלחתו האדירה כעת, והם נפרדו בידידות עמוקה. סיפורו של ר' משה הגיע אלינו ממקור נאמן - כפי ששמעו ידידי הרה"ח שלמה פרידמן הי"ו, והוא מציף מסר חד, ברור ונוקב:

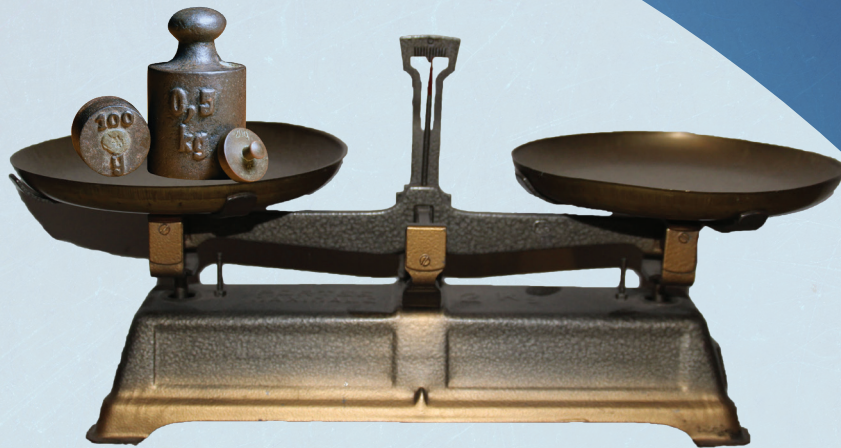
כמה גדול כוחה של מילה. גם כשהגיעה כבדרך אגב, בהיתקלות לא צפויה - היא חוללה מהפך, הובילה בחור להצלחתו הרוחנית והצלחתו האישית. על אחת כמה וכמה, כמה כדאי להיות דרוכים וערוכים להעניק מילים טובות כאלו, לפזר מחמאות כנות לכל מי שאנו פוגשים בו. לעולם לא נדע, מילה טובה אחת שלנו יכולה לשדד מערכות, לשנות סדרי עולם, להעניק למאן דהוא חיים חדשים. מחמאה אמיתית ומוקירה מעומק הלב, בכוחה לחולל נפלאות.

הבה לא נחמיץ הזדמנויות כאלה, הבה נחפש אותן בכל יום ובכל שעה. הבה ננצל אותן עד תום, נפתח את ליבנו ונעניק מפינו טללי תחיה, מחמאות כנות, מילים טובות ודברי עידוד מעומק הלב. אלו דברים שיכולים להציל חיים ולרומם אנשים, זה זיכוי הרבים הגדול והטוב בעולם!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

Dirshu
דרשו'ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

כמה היד שלי שוקקלת?

הצטרף כבר היום עם לומדי הדף היומי בכל העולם
היהודי שהתחילו מסכת 'ערכין', וגם אתה תצלול בים
התלמוד, בעיון ובקיאות שמעולם לא חשבת...

ובעוד כ-30 יום בלבד, כבר נתחיל מסכת חדשה

1. מחפש 'מחייב' הצטרף לתוכנית המבחנים של 'דרשו'.
כך תקנה לך קניין אמיתי במסכת. 02-5609000

2. מעוניין לשמוע שיעור יומי ברור ומרתק?

לפניך 3 שיעורים מיוחדים

* הרב אליהו אורנשטיין בשיעור קצר ותמציתי

* הרב מאיר שפרכר עם שיעור מתוק מדבש

* הרב אפרים סגל בשיעור מיוחד בשפת האידיש

חייג 0772222666 או 4992*

האם מותר להשתמש עם כוס קידוש שחרוט עליה שמות הקודש ופסוקים?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הנדבחה - מודיעין עילית

ומדוע יש להמנע מלהדפיס את נוסח הקידוש עם שמות על מפית החלות

כלי שכתוב עליו שמות הקדושים

אדם הזמין גביע יקר מזהב וחרט עליו "קודש לה" וייחד את הגביע לקידוש והבדלה וסעודות מצוה כאשר במשך השבוע הגביע עטוף וסגור בארון, ורק לצורך קידוש וכוס של מצוה מוציאו ומקדש עליו ושותה בו.

נשאלת השאלה האם הגביע קדוש, והאם מותר לשתות מגביע שכתוב עליו שמות הקדושים.

כמו כן דנו הפוסקים האם מותר לרקום סדר קידוש על המפית של החלות, והאם מותר להשתמש במפית כזו שרקום עליה שמות הקדושים.

הסוגיא בערכין

נדון זה נפתח בסוגייתנו במסכת ערכין (דף ו.ו.) שאם היה שם הקודש כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה הרי זה יגוד ויגנו, ובשולחן ערוך (יו"ד סי' רע"ו סי"ג) נפסק כלי שהיה כתוב עליו שם, קוצץ מקום השם וגונזו. התוס' כתבו בד"ה יגוד וישתמש במותר, שזהו רק על ידי שיחתוך את הקורה ולא ינהה מאותה חתיכה שכנגד השם, מבואר שיטתם שכל זמן שלא חתכו אסור להשתמש בכלי.

מחלוקת הפנים מאירות והחוות יאיר

הפנים מאירות (ח"ב סי' קל"ג) נשאל בחבורה שחקקו פסוקים על כוסות זכוכית וגם שמות הקודש, ושאלו האם מותר לשתות בהם, ותחלה צידד להקל שיתכן שדווקא בידות הכלים וכרעי המטה הצריכה הגמרא לחתוך שזה מקום מבוזז, אבל בכלים חשובים אין בזה בזיון ותמהה על השו"ע שכתב את היין בכלי, ודן שכלים לשתיה אינם מבוזזים כדמצינו בהלכות סוכה שמותר להניחם בסוכה, וכתב עוד שמאחר שמבואר בסוגיא בערכין שהשם אינו מקדש בהיותו כתוב על הכלים שלא במקומו, א"כ י"ל שהאיסור רק משום בזיון לשמות הקדושים, לכן אם מכסה את השמות במשי מותר לשתות בכוסות, שהכיסוי מציל מבזיון כמו שמועיל כיסוי למזוזה משימושים מבוזזים.

מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א בספרו שאלת משה שער הכתב

(שיעור נ"ט) דן בדבריו ותמה שלא הזכיר שיטת תוס' שאסרו בפירוש להשתמש בכלי בעוד השמות עליו, וכתב דהפנים מאירות סובר כפירוש רש"י בלשון השני שכשהשם אינו כתוב במקומו על נייר אינו מקדש.

עוד הביא מו"ר דברי החוות יאיר (סי' ט"ז) שכתב ע"פ רש"י בלשון הראשון, ותוס' שיש איסור להשתמש בכלי כ"ז שהשם עליו.

וביאר מו"ר שלדעת החוות יאיר לא יועיל כיסוי כיון שהאיסור מחמת הקדושה, ורק להפנים מאירות שסובר שהאיסור משום בזיון מועיל כיסוי.

הכרעת השאלת משה

ומסיק להלכה שאין להקל להשתמש בכלים שכתוב עליהם שמות אף כשכסה אותם.

מפית שרקום עליה קידוש

הקסת סופר (סי' י"א בלשכת הסופר אות כ"ח) כתב שיש למנוע מלהדפיס קידוש עם שמות על מפית החלות משום שמא ימחק ע"י הכביסה ויבוא לידי בזיון, וכתב מו"ר שליט"א שלפי האמור יש לאסור להשתמש במפית כ"ז שרקום עליה שמות הקודש.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מה הקשר בין ה'לחם השחור' שהונח בשלחנו של מרנא החפץ חיים, לחטא המרגלים?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

מדוע הפסיק מרן הברכת שמואל את דבריהם של תלמידיו שחזרו מארץ ישראל? ועל מה הזדעזע הגה"ק רבי אהרון מבעלז כשדברו אתו על ארץ ישראל?

דיונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולחלצה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

על מה הזדעזע הגה"ק רבי אהרון מבעלז כשדברו אתו על ארץ ישראל?

איסור הוצאת דיבת הארץ נאמר גם אם מספר גנאי על יושבי ארץ ישראל, וכמו שהביא בספר יפה שיחתן (ח"א ע, נט) שאחד סיפר לפני הרה"ק ר"א מבעלז, על איזה מקום בארץ ישראל שהוא מקום תורה ועבודת ה', וסיים בדבריו שהלואי והיה המצב כן בכל ארץ ישראל, ובהשמיעו דברים אלו הזדעזע הרה"ק ר"א מבעלז על ששמע אבק לשון הרע על יושבי ארץ ישראל [ומסתבר שלא היתה כונתו ליושבי הארץ הכופרים והאפיקורסים שאינם בגדר תינוקות שנשבו, שעליהם הותר לדבר לשון הרע כמבואר בכלל ד סעיף ב, ובכלל ח סעיף ה וראה הערה 17 שם].

וכן לומר על פלוני שיש לו איזו תכונת גנאי הקיימת לדעתו בתושבי ארץ ישראל, כתב הגרמ"מ פוקס (עלון משמרת השלום אדר ע"ג) שגם זה נחשב כגנאי לאנשי ארץ ישראל, ואסור לומר זאת [וזה מלבד הדין שאין לגנות יושבי מקום מסויים לומר עליהם שהם בעלי מידות רעות וכדו', כמבואר בח"ח (לשון הרע כלל י סעי' יב) שהוא אף חמור יותר מלשון הרע על היחיד] [הובא בח"ח מהדורת דרשו שם].

מה הקשר בין ה'לחם השחור' שהונח בשלחנו של החפץ חיים, לחטא המרגלים?

סיפר הגאון רבי יושע בער סאלוויצ'יק זצ"ל, ששמע מיהודי שהתארח בשבת קודש בשולחנו של מרנא החפץ חיים, ובמהלך הסעודה הגישו לחם שחור במקום לחם לבן, ואמר אותו יהודי, שהלחם השחור הוא לא לחם טוב, והחפץ חיים כששמע זאת אמר לו שיש שלש מעלות בלחם השחור, ולכן מה שאמרת זה לשון הרע. ואמר הגאון רבי יושע בער זצ"ל, שהראיה של החפץ חיים הוא מפרשת המרגלים שנלמד מהם שאסור לדבר לשון הרע גם על עצים ואבנים. והוסיף, שמוכח ממעשה זה של החפץ חיים שהאיסור לדבר על עצים ואבנים, הוא רק אם הדיבור הוא שקר, והראיה ממה שהקדים החפץ חיים לומר שלחם שחור הוא יותר טוב מלבן, שאל"כ הרי עצם מה שאמר שלחם שחור לא טוב, הרי זה לשון הרע, וע"כ שלשון הרע על עצים ואבנים זה דוקא באינם דברי אמת [ספר זכרון גבריאל עמוד תרמ"א] והובא בח"ח מהדורת דרשו כלל ה סעיף ז'.

מדוע הפסיק מרן הברכת שמואל את דבריהם של תלמידיו שחזרו מארץ ישראל?

בכלל האיסור של הוצאת דיבת ארץ ישראל, הוא לספר בגנות ארץ ישראל כגון על האויר בארץ ישראל שקר או חם באופן לא נסבל וכדו', וכמו שהביאה הגמ' (כתובות ק"ב, ב) שרבי אמי ורבי אסי היו שונים לתלמידיהם במקום שאין חום השמש מגיע אליו, כדי שלא יבוא אחד מן התלמידים לומר שמקום זה חם ולא טוב, ונמצא שמוציא דיבת על חלק מקרקע של ארץ ישראל. ומדברי הגמ' האלו, כתב בבן יהוידע (שם) שילמד אדם מוסר השכל, לשמור פיו ולשונו לבל יוציא מפיו שום דיבור לא טוב, לגנות אפילו אמה אחת מארץ ישראל, הן מצד האויר, הן מצד קור וחום, הן מצד הפירות, והן מצד הבנין, ואפילו בעת חורבנה שהבתים בידי הגויים, אסור לדבר בגנותה, כדי שלא יהיה בכלל מוציא דיבת הארץ.

ובספר עלי באר (עמ' קנ) הביא, שמרן הגרב"ד ליבוביץ בעל הברכת שמואל ישב לשוחח עם בחורים שביקרו בארץ ישראל, וסיפרו לו על שהותם בארץ, וכשהתחילו לדבר על המזג אויר ואמרו שהיה שם חום גדול, הפסיק מרן הגרב"ד כדי שלא יספרו בגנות ארץ ישראל [הובא בח"ח מהדורת דרשו שם].

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

האדירה היא היתה זו שהניאה אותו להקדיש את אוצרו היקר ביותר, הלא הוא הזמן בו יכול היה לעסוק בתורה, בעבור עם ישראל. וזהו הלקח המאלף המופק מפסוק זה, שאעפ"י שמשנה רבינו ירד זה עתה מהר סיני וכל טבעו וישותו משכוהו אל בית המדרש, בכל אופן הוא ויתר על טובתו האישית והעניק מעתותיו היקרות מכל למען כלל ישראל.

בעת שרבינו צעד ברחובה של עיר בלוויית נכדו, צדו עיניו פועלים הטרודים בהכנת היציקה ליסודות בניין. "הרואה אתה את ההכנות ליציקת היסודות?" פנה רבינו לנכדו, "הלא עמודי הבטון כה מוצקים ואיתנים, ואם כן לשם מה יש צורך במוטות הפלדה?" "הפלדה היא שמעמידה ומחשלת את הבטון לבל ייסדק ויישבר!" נימק הנכד. "אכן!" הסכים רבינו, "דע לך כי עמוד התורה בלא חסד, הרי הוא כעמוד בטון בלא שלד הפלדה, שאין לו קיום!" "ומתי הסבא עושה חסד?" העז הנכד ושאל, "הלא רוב שעות היממה הוא שקוע בתלמודו!" "דע לך, שכאשר באים לבקש ממני עצה והדרכה במלי דעלמא, על אף שהדבר גוזל מזמני היקר, אין הדבר מעיק עלי כל כך. אבל כששואלים אותי בדבר תורה והלכה, ועלי להתנתק מהסוגיא בה אני אוהז ולהיכנס לסוגיות אחרות ולחשב את כל השיטות, אזי זו היא תורת חסד פשוטה כמשמעה!" (מתוך עמודו של עולם על הגר"ש אלישיב זצוק"ל)

ומעדיפים שטרות בעלי ערך, ואם כן נמצא ששטר מהווה כסף סחיר יותר ובעל חשיבות רבה יותר ממטבעות בודדים. למשמע השאלה החוזרת על עצמה, פרץ הציבור בצחוק, שהלא רבינו כבר השיב על השאלה שתי פעמים, ומן הסתם אותו שואל לא הקשיב ולא שמע. ברם רבינו השיב בשלישית כשהיו עדין נסוך על פניו: "כבר נמנו וגמרו כל הסוחרים דפה שאין נפקא מינא בין כסף קטן לכסף גדול ואין בכך משום ריבית!"

מן ההר אל העם

במאמר הכתוב: "וירד משה מן ההר אל העם ויקדש את העם ויכבסו שמלותם", מתארת התורה הקדושה כיצד מיהר משה רבינו לגשת אל העם תיכף לאחר שירד מהר סיני, כפי שמבאר רש"י על אתר: "מן ההר אל העם - מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם". ולכאורה דברי רש"י טעונים ביאור: וכי אלו עסקים היו לו למשה רבינו, שהיה עליו לוותר עליהם כדי לפנות אל עם ישראל עם רדתו מהר סיני? הלא הרמב"ם בהלכות מלכים אומר: "לא נתאוו החכמים והנביאים לימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם... אלא כדי שיהיו פנויים בתורה וחכמתה", הרי לנו, שכל עיסוקם של חכמי ישראל היה בעסק התורה בלבד, ואם כן מה היה טבעם של העסקים מהם נצרך משה רבינו להיפנות בכדי לגשת אל העם? וביאר רבינו, כי אמנם אין צל ספק שכל עתותיו של משה רבינו הוקדשו לתורה ועמלה, וכל שבריר רגע מחיו היה קודש להתעלות ולהתקרבות אל הבורא יתברך. אולם דווקא בשל גדלותו העצומה הוצרך משה רבינו לוותר כביכול על התעלותו האישית ועל התקדמותו הפרטית בתורה ובמצוותיה לטובת עם ישראל. רוממותו

המשך מעמוד 17 | הרב בנימין גולד

כלום, ידע הוא שאם יעשה הוא את כל ההשתדלות וימצא את כוחותיו בעבודתו, אז ישלח לו הקב"ה עזרתו בדרך נס! זו היתה הסיבה שהקב"ה נתן לרבי חנינא לעשות את כל המאמצים להראות שגם כשאדם רואה שאפשרויות העומדות בפניו אינן קיימות כלל, יעשה הוא את אשר נדרש ממנו ואחר שהאדם עושה את כל שביכולתו ובכוחו למען עבודתו הרוחנית, ישלח לו ה' עזרתו גם בדרך מופתית וניסית. ברוחניות כל אדם, יש לו כוחות של 'בעל מופת' להשיג דברים מעל דרך הטבע ואף בצורת נס ממש! רק יעשה כל מאמץ והשתדלות מצידו וכבר זוכה הוא לסייעתא דשמיא בקיום מבוקשו.

זימן לו הקב"ה חמשה מלאכים בדמות אנשים, אמר להם מעלין לי אתם אבן זו לירושלים, אמרו לו תן לנו חמשה סלעים ונעלנה, ובלבד שתתן ידך ואצבעך איתנו [תעזור לנו], נתן ידו ואצבעו איתם והעלו האבן לירושלים. בעומדם בשערי ירושלים ביקש לתת להם שכרם, ונעלמו ולא מצאם, נכנס ללשכת הגזית ושאל את החכמים הישובים שם, הראיתם חמשה סבלים?, אמרו לו דומה היה שמלאכי השרת העלו אבנך לירושלים וכו'. והקשה החפץ חיים לשם מה חיכה הקב"ה לעשות לו נס רק אחרי שניסה לחפש פועלים וראה שאין ביכולתו לעשות יותר בעבור זה? מדוע לא עשה לו נס מיד שבאו חמשה מלאכים? וביותר מדוע התנו המלאכים את עזרתם בכך 'שיתן ידו ואצבעו עמהם'? יסוד זה שכתבנו לומדים גם מכאן, אמר החפץ חיים; כשאדם גם כשהוא רואה שכלו כל הקיצין ואין באפשרותו בדרך הטבע לעשות

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו לו: bdirshu@neto.net.il

אחד מילדי רמת אלחנן ניגש אלי ושאלני, איך מותר לומר תודה רבה לאדם העושה לנו טובה, הרי בתפילת נשמת אני אומרים "לך לבדך אנו מודים"?

והשבתי, שחז"ל אומרים (בבא קמא צב ע"ב) "חמרא למריה - טיבותא לשקייה", כלומר, יש להודות למלך על היין הטוב שנתן לנו, וגם למוזג מגיע תודה.

ואם כן, "לך לבדך אנחנו מודים"! - כי אתה הוא המלך, ובידך להעניק לנו את כל מחסורנו, אבל גם לבשר ודם שהוא השליח, כדוגמת מי שמוזג לנו את היין, יש להודות על השליחות הטובה שביצע.

מון הגר"ח קניבסקי שליט"א סיפר מעשה מופלא, על אברך תלמיד חכם שלמד בכולל חזון איש לפני שנים רבות, ורצה בכל מאודו לשמור על סדרי הכולל, בבוקר ואחר הצהריים. את עיקר מאמציו בעניין זה השקיע בסדר שני של אחר הצהריים, המתחיל בשעה ארבע בדיוק.

כיון שמחירו של שעון מעורר בימים ההם, היה יקר מאד, ואמצעי המחיה הדלים שעמדו לרשות האברך לא אפשרו לו לרכוש שעון כזה, עמד מיועדנו והתפלל לה' שיסייע בידו להתעורר כל יום בשעה שלוש ארבעים וחמש אחר הצהריים.

כיון שיועד אני, אמר הגר"ח קניבסקי, שאברך זה רצה באמת לקום בזמן, ולא לאחר לסדרי הכולל, ברור שגם תפילתו היתה מכל הלב. הוא התפלל, והשם יתברך האזין.

הגר"ח סיפר שמדי יום ביומו היה מגיע בשעה שלוש ארבעים וחמש זבוב גדול וטורדני, ו...מעיר אותו משנתו העמוקה. הזבוב לא 'אחר' אפילו יום אחד, והיה בכך כמובן דבר שלא כדרך הטבע. בצורה זו התאפשר לאברך להגיע בזמן לכולל.

זקני וילנא סיפרו על אחד מתלמידי הגר"א שלמרות שנתעורר בימי נעוריו, המשיך כל הימים לשקוד על תלמודו, עד שהגיע למעלות גדולות בתורה.

הגר"א נטל על עצמו להשיאו אישה, ואכן נמצאה אחת מבנות וילנא שהסכימה לבנות ביתה עם הצעיר העיוור, ואביה אף התחייב להחזיק את הזוג על שולחנו, ובלבד שיוסיף לעמול בתורה.

שמחתו של הגר"א ביום היכנס בני הזוג לחופה היתה מרובה, והגיעה לשיאה לפני העמדת החופה. כאשר הובילו השושבינים את החתן לכסות את הכלה בהינומא, פנה הגר"א לתלמידו חביבו ואמר: חז"ל אומרים שאסור לאדם לקדש אישה אד שיראנה". והנה, אך יצוא יצאו הדברים מפי הגר"א פקח החתן העיוור את עיניו.

כל העומדים שם, נוכחו לראות את כוחו של הגר"א, ויותר מכך למדו שהדבק במצוות ובתורה, קוראים לו את גזר הדין הבא לבטלו מהמצוות.

(לקט מתוך הגדה של פסח "חשוקי חמד")

התורה בנויה במצב כזה שהיא נותנת מענה גם לעניינים רפואיים, ולכל בשרנו מרפא. וזה מפני שהקב"ה הסתכל באוריייתה וברא עלמא, דהיינו שהבריאות נבראה לפי התורה, ולא להפך!

וכדאי שגם אנחנו נתבונן בשתיים עשרה המילים הללו, הנאמרות ברגע ההתעוררות מהשינה, ומביעות את החוויה העמוקה והנפלאה של שעת ההתעוררות.

ליבו של היהודי מתמלא אז ברשמים של התפעלות, מהפגישה מחדש עם העולם הגדול המלא בכל-טוב, והדבר מביא אותו לשמחה ולהודיה לקב"ה על הכל.

המילה הראשונה הפורצת מפיו היא 'מודה', תודה, תודה לה', על שהחזיר בי נשמת. כך מתעורר האדם המאמין בבוקר ומתחיל את היום במבט של שמחה ואושר וביטחון בהש"ת הטוב והמטיב. יודע הוא האדם שהכל ממנו יתברך, ועל הכל הוא מודה ומברך.

כיון שה' מודה אני' הן המילים הראשונות היוצאות מפיו של האדם, בעת התעוררותו בבוקר, ידוע על כמה צדיקים שקיבלו על עצמם לומר את המילים הללו בכוונה יתרה, ומתוך רגש אמיני של שמחה והודיה לה'.

דווקא משום שמדובר בראשיתו של היום, בתחילתה של העשייה, יש בה ב'קבלה' זו (לומר 'מודה אני' בכוונה), להביא את האדם לחיזוק בכל שעות היום.

נספר כאן את ששמענו מהגר"א דינר שלמד בצעירותו אצל הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל.

ר' אליהו, מספר הרב דינר, היה קם בשעה מוקדמת מאוד, וגם בגיל זקנה ושיבה היה מזנק ממזמנו כנער צעיר, לעבודת בוראו.

במשך תקופה ארוכה זכיתי לשהות בחדרו בשיבה, ופעם התגבר בי החשק לראות כיצד הוא קם ומזנק מן המיטה. השארתי שעון מעורר לשעה חמש בבוקר, וכאשר התעוררתי היה המשגיח ישן עדיין. שמחתי על כך מאוד, והבנתי שעתה אצליח לראותו בקומה. אבל שוד ושבר... עד שחזרתי מסיפור ענייני הגוף שלאחר הלילה, והנה המשגיח כבר עומד על רגליו, מוכן ומזומן לעבודת בוראו. רק דקה או שתיים חלפו בין-לבין, בין הקימה שלי לחזרתי לחדר, וכבר הספיק המשגיח להתלבש, לעשות את כל מה שהיה צריך לעשות, ולהתייבב כחייל נאמן על משמרתו. ואני, לא הצלחתי לחזות ברגע הקימה, כפי שרציתי.

ופעם אמר לי ר' אליהו כדברים האלה: "כאשר אבוא לפני בית דין של מעלה יתחילו לבחון אותי על סימני השו"ע, ואיני רוצה להיכשל כבר בהלכה הראשונה האומרת 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שיהא הוא מעורר השחר'..."

ופרץ בבכי של התרגשות. זוגתו שאלה לפרש בכייתו והוא סיפר לה על המפגש המרגש שלו עם האברך בחנות בשכונת גאולה, ואת כל הסיפור הנפלא שמאחוריו. "זכית", אמר אחי, "שהקב"ה שילם את שכרי על כך שכיבדתי יהודי, ועודדתי אותו שתפילתו חשובה בשמים, ועל ידי כך נגרם המהפך הגדול בחייו. איזו זכות גדולה יש לי!", אמר בהתרגשות.

(מתוך הספר 'כבודם של ישראל')

ילדינו למוסדות לימוד חרדים".
 "ארבע עשרה שנה חלפו מאז, וכיום אני שוקד על התורה וברוך ד' זכינו שביתנו הפך להיות בית של תורה על טהרת הקודש", סיים האברך את סיפורו המדהים.
 הסיפור הזה לא נודע במשפחתנו. אחי זצ"ל היה אדם צנוע שבצנועים, ולא דיבר מילה בשבח עצמו, על אף שהיה גדול בתורה ומתמיד עצום. באותו יום שבו פגש את האברך שב אחי לביתו

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

כשאדם מחשיב את עצמו כחייל זוט, הוא מראש מצמצם ומגביל את עצמו. הוא לא מאמין בעצמו. הוא חושב לעצמו: מה אני כבר שוה?...

אכן, מה כבר אפשר לצפות מאדם שזה הלך המחשבה שלו? אבל אם אדם חושב בגדול והולך על גדול - הוא יוכל לפעל גדולות ונצורות, עם כל הכחות הטמונים בו. הגישה הזו מרוממת אותו ומעצימה את מעשיו ואת פעולותיו למען ה' ותורתו.

כל דבר רוחני צריך לעשות בגדול. אם למוד התורה בקנה מידה גדול, ואם הקהלת קהילות וזיכוי הרבים בקנה מידה גדול - גם השכר והגמול יהיה גדול, אין לתאר ואין לשער.

(מתוך הספר 'משכני אחרך' - בהעלותך)

ואת הספה שבסלון. מהיכן שאב את האומץ להכנס לבית הבוער, הרי בחיי היום יום הוא פחדן גדול?... מהיכן שאב את הכוח לשאת את החפצים הכבדים, הרי ביום יום הוא לא מסגל להרים כסא?... התשובה היא: בכל אדם אצורים כחות עצומים בגוף וברוח. אלא שבחיי היום יום הכוחות הללו מודחקים וחבויים, ואינם באים לידי בטוי. אך כשמגיע רגע האמת וצריך להשתמש בכוחות הללו, או אז מתגלים הם במלא עוזם.

ראיתי שמביאים ממופת הדור הגאון האדיר רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלמוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!'

המשך מעמוד 16 | הרב ישראל ליוש

שנים רבות לאחר מכן, במלחמת יום הכיפורים, שירת אחי במוצב בצפון הארץ. באחד הימים כאשר ישב בתצפית, הוא קרא עיתון והניח את נשקו לצידו. לפתע הסתבכו חוטי הציצית שלו ברובה, והרובה נפל...

תוך כדי שאחי התכופף כדי להרים את הרובה, פגע טיל בעמדה.... בנס, אחי נפצע רק באורח קל, בידו ובכתפו. לו אחי היה יושב כרגיל ולא היה מתכופף, הספור היה מסתיים, חלילה, באסון גדול...

לשליחת תגובות לכתב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

הגדול הוא הניח אותי על ברך ימין ואת אחי על ברך שמאל ובירך אותנו. לאחר מכן פנה החזון איש לאחי ושאל אותו: 'אתה יודע מה זה ציצית?'

אחי לא הבין את שאלתו של החזון איש, ואבי הוציא מבגדיו את ציציותיו והראה לו...

אז אמר לו החזון איש: 'אני רוצה שכל החיים תלך עם ציצית!...' אבי שאל את החזון איש: 'ומה עם בני הראשון?', אך הוא לא ענה... ושתיקתו חזרה על עצמה, גם כאשר המשיך אבי לשאול אותה שאלה כמה פעמים.

לאחר שלושה ימים מפגישה זו, נסתלק החזון איש לבית עולמו...

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

דקות אחדות לפני זמן הדלקת נרות, והוא האיץ בבנו שירוך מהר לביתו של רבי שלומקה כדי שיספיק להגיע עוד לפני שהרבנית תדליק נרות.

הבן עשה כמצות אביו, ורץ במהירות את כל הדרך הארוכה מביתו בשכונת בתי אורנשטיין עד שכונת בית ישראל. הוא הגיע לבית הרבי מזוועהיל כשהוא נושם ונושף ממאמץ הריצה, וכשקול הצפצוף המורה על כניסת השבת נשמע ברקע...

הרבי ישב בפתח הבית כשחומש בידו וקרא במתיקות שנים מקרא ואחד תרגום. הילד ניגש אליו ומסר לו שתי נרות. הרבי האיר לו פנים וברכו, ומיד נכנס פנימה והכריז בקול מתרונן: "רעבצין! אמרתי לך כי אין מקום לדאגה, וכי עד שתכנס שבת קודש השם יתברך יזמין לנו נרות להדלקה! הנה השם יתברך שלח לנו נרות, הנה הנרות הגיעו..."

רבי שלומקה ניגש אל הפמוטים המחוסרים והניח את הנרות בהן, וקרא לרבנית: "הגיע זמן הדלקת נרות, הינך יכולה כבר להדליק!". "הבוטח בהשם חסד יסובבנו". רבי שלומקה כה התעצם והשתלם במידת הבטחון שזכה לראות בעטיה נס גלוי ועל טבעי ממש; להשיג נרות בנסיבות כאלו בזמן הדלקת נרות הרי זה בגדר נס... ואין זה אלא בכח סגולת בטחונו המושלם בבוראו ושהשליך את כל ייחבו בו. (מתוך אוצרותיהם אמלא' - בהר)

יהודי מוכרח לדעת אלף בית". א' - זוהי אמונה, ב' - זהו בטחון. שתקן גדול היה רבי שלומקה, בקושי דיבר, כל מילה שיצאה מפי קדשו היתה מחושבת עד לאחת, ובכל אופן העיד מקורבו הרב הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל, כי תמיד כאשר רצה לדובב את הרבי היה מעלה נושא של אמונה ובטחון, בזה היה רבי שלומקה מוכן ומזומן תמיד לדבר ולשוחח.

סיפור מפליא סיפר הרה"ג רבי יוסף זייבלד שליט"א, מחנך ותיק בת"ת 'תשב"ר' בבני-ברק, אותו שמע מפי אחד מילדיו של רבי פנחס אייזען זצ"ל, אחיו של הגאון רבי שלום אייזען זצ"ל, מורה הוראה נודע בירושלים:

בביתו של רבי פנחס היו מדליקים לשבת קודש נרות בחלב ולא בשמן זית. אמנם רוב האנשים בירושלים הדליקו בשמן זית שהיה קל יותר להשגה, אך אצלם בבית כך נהגו, להדליק בנרות חלב. תמיד היה רבי פנחס אומר בבית כי יש לו חשק להנות את הרבי מזוועהיל מנכסיו, ולהעניק לו נרות מיוחדים אלו העשויות מחלב כדי שידליק בהן לשבת בביתו. אך היה זה בגדר 'דבר שלא בא לעולם', כיון שהכסף היה דחוק ביותר אצל בני ירושלים העניים, ולכן חשקו ורצונו נותר תמיד בגדר חלום בלבד.

בערב שבת אחת, רבי פנחס שם לב כי נותרו לו כמה נרות מיותרים, והחליט לשלוח את אחד הבנים להביאם לרבי שלומקה. היה זה

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ גוי שיצא מביתו לשבת ושב באמצע השבת - האם אוסר את החצר?

◆ יהודי המחלל שבת בצינעה - האם מבטל את 'עירוב החצרות'?

◆ האם ניתן לעשות 'שיתוף מבואות' בתבלינים?

כגוי. אולם, המחלל שבת בצינעה, אף באיסור דאורייתא - אף שאינו יכול להשתתף בעירוב, אין צריך לשכור ממנו את רשותו, אלא צריך ש'יבטל את רשותו' לגבי דיירי החצר האחרים.

• אדם שגדל מנותק משמירת התורה והמצוות, ומחלל שבת בפרהסיא - נחלקו הפוסקים אם נחשב כגוי לענין עירוב חצרות, ויש שכתב שצריך לדון על כל אחד ואחד בנפרד.

מהלכות המאכל המשמש ל'שיתוף מבואות'

• 'עירוב חצרות' הנעשה בחצר, ניתן לעשותו בפת בלבד, וחובה להניחו בבית הראוי לדירה, משום שמהותו של עירוב זה הוא - שדיירי כל החצר נחשבים כדיירים בבית שבו מניחים את פת העירוב; אולם, 'שיתוף מבואות', אין לו שייכות ל'דירה', אלא לחצר, ולפיכך, ניתן לעשות את השיתוף בכל מאכל שהוא, וכן להניח את המאכל במקום שאינו ראוי לדירה. ולמרות זאת, חובה להניח את המאכל במקום שהמאכל משתמר בו, דהיינו, בשטח הפתוח שבאחת החצרות; ולא בשטח המבוי, שהמאכל אינו משתמר בו.

• שיתוף מבואות ניתן לעשות בכל סוגי המאכלים והמשקאות; ויש אומרים שאף על פי כן עדיף לעשותו בפת; אך יש אומרים שעדיף לעשותו ביי; ויש שנראה מדבריו שאין עדיפות לפת או ליי.

• תבלינים, שאינם ראויים לאכילה בפני עצמם, לא ניתן לעשות בהם שיתוף מבואות; ובשעת הדחק יתכן שניתן להקל.

• כמות המאכל, או המשקה, הנדרשת לשיתוף מבואות, ב'מבוי' שיש בו שמונה עשרה חצרות או יותר, היא - שמונה עשרה גרוגרות, שהן כשיעור שתי סעודות.

האופנים שבהם דייר גוי או יהודי אוסרים את החצר שעשו בה 'עירוב חצרות'

• חצר שדירים בה יהודים וגוי, והגוי וכל בני ביתו יצאו לפני השבת לעיר אחרת, ואין בדעתם לשוב לביתם עד לאחר השבת - העירוב חל. ואם לבסוף שב הגוי לביתו בשבת - 'עירוב החצרות' מתבטל, אולם, ניתן לשכור ממנו את רשותו בשבת; והשכירות אינה גורמת לכך שעירוב החצרות שנעשה בערב שבת ישוב לקדמותו, אלא שעל ידה ניתן להתיר את טילטול החפצים מהבתים לחצר באופן שכל היהודים הדירים בחצר 'יבטלו את רשותם' (לגבי אחד מהם, ואזי יהיה מותר לו בלבד, לטלטל מביתו לחצר, ולהיפך; וניתן להתיר גם לאחרים לטלטל מביתם לחצר, על ידי שאותו אחד ישוב ויבטל את כל הרשויות לגבי אדם אחר, וכן הלאה).

• גוי המתארח בחצר של יהודים - אינו אוסר את החצר, מפני שהוא אורח בעלמא. אולם, אם הוא מתארח בחדר או בבית המושכר במיוחד לו, הדין כך: אם הוא מתאכסן בחצר זו בתדירות - מיד בבואו בפעם זו להתארח בחצר, החצר נאסרת. ואם הוא מתאכסן בה באקראי, אינו אוסר את החצר אלא לאחר שלושים יום. ואם על פי תנאי השכירות, או מסיבה אחרת, בעל הבית רשאי להוציא את השוכר מרשותו בכל עת - יש אומרים שהגוי נחשב כאורח בעלמא; ויש אומרים שרק אם הוא חולק מטבח משותף עם בעל הבית, וגם יש להניח שבעל הבית לא השכיר את רשותו על דעת שחצרו תאסר עליו, החצר אינה נאסרת.

• יהודי המומר לעבודה זרה, אף אם עובדה רק בצינעה - דינו כגוי, ולא ניתן לשתפו ב'עירוב חצרות', אלא צריך לשכור ממנו את רשותו. וכן יהודי המחלל שבת בפרהסיא - דינו